

VANTAAN PERUSOPETUKSEN JA ITÄ-HAKKILAN KOULUN OPETUSSUUNNITELMA 2016

Itä-Hakkilan koulun opetussuunnitelma on kirjoitettu Vantaan perusopetuksen opetussuunnitelman yhteyteen. Koulun oma teksti on lihavoituna kaupunkikohtaisen tekstin lomassa. Luvut, joihin sisältyy koulun tekstiä, on lihavoitu myös sisällysluettelossa.

Sisällys

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta.....	4
1.1 Vantaan kaupungin opetussuunnitelman laadinta ja rakenne	4
1.2 Laadintavaiheen yhteistyö eri toimijoiden kanssa.....	4
1.3 Vantaan kaupungin paikalliset erityispiirteet sekä arviointien ja kehittämistyön tuottaman tiedon hyödyntäminen opetussuunnitelman laadinnassa	4
1.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi	4
ja kehittäminen sekä opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat.....	4
1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö	5
1.6 Opetusjärjestelyt, vuosiluokittain etenevä opetus, oppiainejakoisuus ja tuntijaot.....	6
1.7 Vantaan kaupungin kieliohjelma	6
1.8 Valinnaiset aineet.....	7
1.9 Painotettu opetus	7
1.10 Oppilaanohjaus	8
2 Perusopetus yleissivistyksen perustana.....	8
3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.....	9
4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	11
5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	14
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä	14
5.2 Yhteistyö	14
5.2.1 Oppilaiden osallisuus.....	14
5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö	14
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.....	15
5.4 Opetuksen järjestämistapoja.....	15
5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)	15
5.4.2 Yhdysluokkaopetus.....	16
5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.....	16
5.4.4 Joustava perusopetus.....	16
5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa.....	17
5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.....	17
5.5.1 Kirjastopalvelut	17
5.5.2 Kulttuuripalvelut.....	18
5.5.3 Liikuntapalvelut	18
5.5.4 Nuorisopalvelut.....	18
5.5.5 Vantaan luontokoulu	19
5.5.6 Vantaan seurakunnat	19
5.5.7 Yrityskyläyhteistyö Vantaalla.....	19
5.5.8 Koulun kerhotoiminta.....	20
5.5.9 Aamu- ja Iltapäivätoiminta.....	20
5.5.10 Kouluruokailu	20
5.5.11 Koulumatkat ja koulukuljetukset	20

6 Oppimisen arviointi.....	21
6.1 Vantaan arviointikulttuurin painopisteet.....	21
6.2 Arviointi lukuvuoden aikana	22
6.3 Itsearviointi.....	22
6.4 Arviointikeskustelu.....	23
6.5 Päättöarviointi	24
6.6 Todistukset	24
6.7 Käyttäytymisen arviointi	24
7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.....	24
7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	25
7.2 Yleinen tuki.....	26
7.3 Tehostettu tuki	27
7.4 Erityinen tuki	27
7.4.1 Oppiaineen yksilöllistäminen.....	31
7.4.2 Pidennetty oppivelvollisuus.....	31
7.4.3 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus	32
7.5 Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot.....	32
7.5.1 Tukiopetus	32
7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus	32
7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet	33
8 Oppilashuolto.....	33
9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	34
10 Kaksikielinen opetus	35
11 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus.....	36
12 Valinnaisuus perusopetuksessa	36
12.1 Valinnaiset taide- ja taitoaineet.....	36
12.2 Muut valinnaiset aineet.....	36
12.2.1 Urhea-yhteistyö 7.-9. luokilla.....	37
12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät.....	38

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1 Vantaan kaupungin opetussuunnitelman laadinta ja rakenne

Vantaalla on laadittu Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 pohjalta kaupunkitasoiset osuudet lukuihin 1 -12. Koulut ovat täydentäneet omalta osaltaan lukuja 2 - 12. Oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat on laadittu kaupunkitasoisina. Kaupunki- ja koulukohtaiset opetussuunnitelmat tallennetaan ePerusteisiin.

Vantaalla kaupunkitasoinen opetussuunnitelma on laadittu koskemaan suomenkielistä perusopetusta, laajamittaista kaksikielistä opetusta (kielipainotteinen opetus, kielikylvyt) ja kokonaan englanninkielellä tapahtuvaa opetusta (Vantaan kansainvälinen koulu). Opetussuunnitelmassa noudatetaan Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 rakennetta ja käsittelyjärjestystä. Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tekstiosuuden jälkeen seuraa kussakin opetussuunnitelman yleisiä osia käsittelevässä luvussa kaupunkikohtainen osuus, joka täydentyy koulukohtaisilla osuuksilla. ePerusteissa näkyvät kaikki luvun osat peräkkäin. Vantaalla ei tehdä oppiainekohtaisiin opetussuunnitelmiin koulukohtaisia lisäyksiä, vaan koulut tarkentavat omia opetussuunnitelmiaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien, valinnaisaineiden ja mahdollisten etäyhteyksien käyttämisen, osalta lukuvuosisuunnitelmissaan.

Vantaalla on laadittu perusopetusta täydentävän romanikielen opetussuunnitelma sekä perusopetusta täydentävän oman äidinkielen opetussuunnitelma, joka on yhteinen kaikille opetettaville kielille.

1.2 Laadintavaiheen yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelmien laadintaan, arviointiin ja kehittämiseen koulujen itse valitsemien tavoin. Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä seuraavien sidosryhmien ja toimijoiden kanssa: Vantaan kaupunginkirjasto, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut, Vantaan kaupungin liikuntapalvelut, Vantaan nuorisopalvelut, Vantaan Luontokoulu, Vantaan seurakunnat, VANVARY ry, Vanhempainyhdistykset ja vanhempien foorumit, Vantti, Yrityskylä ja Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia (Urhea).

Kaupunkitasoista opetussuunnitelmaa on työstetty myös varhaiskasvatuksen kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti opetussuunnitelmallisen jatkumon merkeissä.

1.3 Vantaan kaupungin paikalliset erityispiirteet sekä arviointien ja kehittämistyön tuottaman tiedon hyödyntäminen opetussuunnitelman laadinnassa

Vantaan kaupungin perusopetuksessa tehtiin mittava arvo- ja visiotyöskentely lukuvuoden 2013-2014 aikana. Kaikki koulut henkilökuntineen sekä osa oppilaista ja huoltajista osallistui työskentelyyn. Vantaan kaupungin arvot ja visiot sekä tässä työskentelyssä luotu arvopohja ovat olleet Vantaan kaupungin opetussuunnitelman laatimisen lähtökohtana.

1.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen sekä opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat

Vantaan kaupungin oppilashuoltoa kuvaava luku on kirjoitettu yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen ja Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimesta työskentelyyn osallistuvat kouluterveydenhoitajien, koululääkärien sekä koulukuraattorien esimiehet. Koulukohtaisia osioita on tehty osittain yhteistyössä huoltajien kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyötä kuvaava luku kirjoitettiin yhdessä Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys VANVARY ry:n kanssa. Koulukohtaisissa osioissa on tarkemmin kuvattu jokaisen koulun osalta yhteistyötä

kotien kanssa. Koulukohtaisten lukujen valmistelu on toteutettu koulukohtaisesti vanhempien tapaamisissa, Wilma-kyselyiden avulla, vanhempainyhdistyksiä kuullen tai muulla koulun valitsemalla tavalla.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään opettajien muodostaman kaupunkitasoisen pedagogisen kehittämistiimin ja johtoryhmien ohjauksen (navigoinnit) avulla sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmia hyödyntäen.

Opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat paikalliset suunnitelmat, jotka ovat opetussuunnitelman liitteenä:

- ☐ aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
- ☐ koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma
- ☐ koulun hyvinvointikansio
- ☐ koulun liikuntavuosi
- ☐ koulun lukuvuosisuunnitelma
- ☐ kulttuurikasvatussuunnitelma
- ☐ lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma HYVIS
- ☐ suunnitelma kasvatustilaisuuksista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä
- ☐ Vantaan monikulttuurisuusohjelma
- ☐ Vantaan perusopetuksen oppilashuollon käsikirja
- ☐ Vantaan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelma
- ☐ ympäristöohjelma

1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä on Vantaalla käytössä EsKo-tiedonsiirtomalli (Esiopetuksesta kouluun - tiedonsiirtomalli), jonka mukaan esiopetuksen opettaja havainnoi lapsen taitoja, vahvuuksia ja tuen tarpeita esiopetusvuoden aikana, kerää tiedot EsKo-lomakkeelle, käy huoltajan kanssa arviointikeskustelun ja siirtää tiedot kouluun. Erityisen tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tehdään koulussa esiopetusvuoden kevään aikana. Vantaalla EsKo-prosessiin kuuluu lisäksi syksyisin pidettävä tiedonsiirron arviointitilaisuus, jossa arvioidaan kevään prosessia.

Vantaalla on käytössä esi- ja alkuopetuksen yhteisen toiminnan suunnitelma, johon ovat sitoutuneet kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja koulut, joissa on alkuopetuksen luokat. Suunnitelman mukaisesti jokaiselle päiväkodille on nimetty yhteistyökoulu. Syksyllä koulun koolle kutsumassa tapaamisessa suunnitellaan yhteistä toimintavuotta. Toiminnallinen yhteistyö tarkoittaa sitä, että koulu-päiväkoti työpari järjestää lukuvuoden aikana vähintään kaksi yhteistä tapahtumaa ja / tai toimintakokonaisuutta, jossa esiopetukseen osallistuvat lapset ja koulun oppilaat toimivat yhdessä. Lisäksi luokanopettajat tutustuvat päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opettajat koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden lopussa päiväkodit ja koulut arvioivat toiminnallisen yhteistyön toteutumista. Koulu työstää lukuvuosisuunnitelman liitteeksi asiakirjan, jossa esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä kuvataan.

Kun oppilas siirtyy peruskoulun toiselta luokalta kolmannelle, hyödynnetään opettajan vaihtuessa koulun sisäisiä tiedonsiirtomenetelmiä. Tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Oppilas, huoltaja ja opettaja käyvät arviointikeskustelun, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Kuudennelta luokalta seitsemännelle vuosiluokalle siirryttäessä toteutetaan tiedonsiirto yläkoulun oppilashuollon, opinto-ohjaajan ja alakoulun luokanopettajien sekä oppilashuollon yhteistyönä. Erityisen tuen

järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle siirtymiseen liittyy oppilaan, huoltajan ja opettajan välinen arviointikeskustelu, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Oppilaiden siirtymistä perusopetuksesta jatko-opintoihin tuetaan peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten monipuolisella yhteistyöllä. Yhdeksännen luokan oppilaille järjestetään mahdollisuuksia tutustua toisen asteen opintoihin oppilaitosvierailujen, kurkkauskurssien sekä esittelytilaisuuksien muodossa. Lisäksi oppilaille järjestetään kahden viikon työelämään tutustumisjakso. Opinnoissaan hyvin menestyneet yhdeksännen luokan oppilaat voivat mahdollisuuksien mukaan suorittaa lukion kurseja jo yhdeksännen luokan aikana.

Toisen asteen opintojen onnistuneen aloituksen varmistamiseksi Vantaalla käytetään tietojen siirtämisessä pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta. Lomakkeen tavoitteena on antaa toisen asteen oppilaitoksessa nuoren kanssa työskenteleville tietoja opiskelijan vahvuuksista sekä niistä osa-alueista, joissa hän tarvitsee tukea.

Henkilöstön välillä peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyömuotoja ovat: ylä- ja yhtenäiskoulujen opettajien tutustumisvierailut toisen asteen oppilaitoksiin, perusopetuksen ja toisen asteen opettajien välinen yhteistyö, oppilaanohjaajien tutustumistilaisuudet ja yhteiskokoukset toisen asteen kanssa sekä erityisopettajien ja opinto-ohjaajien vuosittaiset alueelliset työkokoukset. Ylä- ja yhtenäiskoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten rehtorit tapaavat vuosittain.

1.6 Opetusjärjestelyt, vuosiluokittain etenevä opetus, oppiainejakoisuus ja tuntijaot

Vantaalla opetus voidaan järjestää yhdysluokkaopetuksena, mikäli se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista joko oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erityisopetuksen tai joustavan perusopetuksen ryhmittelyyn liittyvät järjestelyt. Opetusjärjestelyistä päättää koulun rehtori. Lisäksi opetus on toteutettu yhdysluokkaopetuksena montessoriopetusta tarjoavassa alakoulussa.

Vantaalla opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä, paitsi niille oppilaille, joille on tehty erillinen päätös vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta (VSOP). Vuosiluokkiin sitomaton opetus mahdollistaa joko vuosiluokittain etenemistä hitaamman tai nopeamman opinnoissa etenemisen. Lisäksi perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilas noudattaa henkilökohtaista, vuosiluokkiin sitomatonta opetussuunnitelmaa (luku 5.4). Vantaalla opetus järjestetään oppiainejakoisena, poikkeuksena kuitenkin toiminta-alueittain annettava opetus (luku 7.4.3), jossa opetus on kokonaan eheytettyä.

Vantaan Opetuslautakunta on päätöksessään (9.11.2015) hyväksynyt tuntijaon. Kaikki perusopetuksen luokat noudattavat samaa tuntijakoa, poikkeuksina painotettua musiikinopetusta antavat musiikkiluokat, laajamittaista kaksikielistä opetusta antavat kieliluokat sekä Vantaan kansainvälinen koulu. Tuntijaot ovat opetussuunnitelman liitteinä.

1.7 Vantaan kaupungin kieliohjelma

Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota yhtenä valinnaisena oppiaineena kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla opiskeltava B2-kieli.

1.8 Valinnaiset aineet

Vantaalla oppilas ja huoltajat valitsevat oppilaan valinnaiset aineet, ja lopullisesta valintojen toteutumisesta ja opetusryhmien muodostumisesta päättää koulun rehtori taloudellisten resurssien puitteissa. Valinnaisainetarjotin laaditaan kouluissa käsittämään kattavasti kaikki taide- ja taitoaineet vuosiluokilla 4 - 6 ja 8 - 9. Muita valinnaisia aineita on Vantaalla vuosiluokilla 4 - 9.

Vantaan kaupungin yleisen tuntijaon mukaisesti 4 - 6 luokkien oppilaille tarjotaan valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita kahden vuosiviikkotunnin sekä muita valinnaisaineita yhden vuosiviikkotunnin laajuisina. Poikkeuksen muodostavat painotettua musiikin tai kielen opetusta antavat luokat, joissa valinnaisainetunteja käytetään painotuksen toteuttamiseen.

Vuosiluokilla 8 - 9 oppilaat valitsevat kahden vuosiviikkotunnin laajuisen pitkän valinnaisaineen taide- ja taitoaineista sekä yhdeksännellä vuosiluokalla yhden vuosiviikkotunnin laajuisen lyhyen taide- ja taitoaineen. Muita valinnaisia opintoja on seitsemännen luokan oppilailla kaksi vuosiviikkotuntia. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2-kieli. Jokaisen yläkoulun tulee myös tarjota oppilaille yhden vuosiviikkotunnin laajuisia Urhea-kursseja. Urheakurssi on kuvattu tarkemmin liikunnan opetussuunnitelmassa.

Koulut täsmentävät valinnaiskursseiden sisällöt ja toteutuksen vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineista ja niiden valitsemisesta kerrotaan tarkemmin luvussa 12.

1.9 Painotettu opetus

Musiikkiluokkatoiminta alkaa Vantaalla kolmannelta vuosiluokalta. Musiikkiluokille voi pyrkiä myös kuudennelta vuosiluokalta 7. - 9. vuosiluokkien ajaksi. Oppilaat valitaan musiikkiluokille musikaalisuustestien perusteella.

Musiikkiluokkatoimintaa on Vantaalla Aurinkokiven (3. – 9. vuosiluokat), Hämeenkylässä (3. – 9. vuosiluokat), Lehtikuusen (3. - 9. vuosiluokat), Martinlaakson (3. -9. vuosiluokat), Mikkolan (3. -9. vuosiluokat), Simonkalion (3. - 6. vuosiluokat), Peltolan (7. - 9. vuosiluokat), Vantaankosken (7. -9. vuosiluokat) ja Ylästön (3. -6. vuosiluokat) kouluissa.

Musiikkiluokat noudattavat opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa (opetuslautakunta 9.11.2015), joka on liitteenä. Musiikkiluokkaopetusta antavat koulut täsmentävät koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan musiikin tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 3 - 9. Yleisestä tuntijaosta poikkeavien oppiaineiden sisältöjen jakautumisen vuosiluokilla 3 ja 4 (käsiyö), 5 ja 6 (kuvataide), 7 ja 8 (liikunta ja opinto-ohjaus) kuvataan kaupunkitasoisissa oppiaineiden opetussuunnitelmissa.

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä, saksan kielellä sekä ruotsin kielikylypöpetusta. Koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan kohdekielen/kielikylykielen tavoitteet ja sisällöt. Opetuksessa noudatetaan opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa (9.11.2015), joka on liitteenä. Ensimmäiselle vuosiluokalle koulujen oppilaat valitaan kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Myöhemmille vuosiluokille hakeuduttaessa oppilaan tulee osata luokkatason mukaista englannin, saksan tai ruotsin kieltä. Kielitaito testataan kielikokeen avulla. Laajamittaisessa englanninkielisessä opetuksessa opiskelien oppilaiden on mahdollista pyrkiä Vantaan Kansainväliseen kouluun yläkouluun siirtymisvaiheessa. Laajamittaista kaksikielistä opetusta kerrotaan tarkemmin luvussa 10 sekä koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Vantaan kansainväliseen koulun oppilaaksi tullaan kielikokeen kautta. Kouluun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Vantaan kansainvälinen koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1 - 9. Tuntijako (opetuslautakunta 9.11.2015) on liitteenä.

Vantaalla tarjotaan montessoripainotteista opetusta Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena. Oppilaiden oppiminen arvioidaan Vantaan kaupungin arviointikriteerien mukaisesti. Montessoripainotteista opetusta kuvataan tarkemmin luvussa 11.

1.10 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaus on oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Oppilaanohjauksella pyritään edesauttamaan oppilaan positiivista asennetta oppimista, koulunkäyntiä sekä myöhempää elämää, jatko-opintoja ja työelämää kohtaan. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koko peruskoulun ajan järjestettävät arviointitapaamiset sekä muut palaverit ja yhteistyö huoltajien kanssa ovat osa oppilaan ohjausta. Ensimmäisellä luokalla oppilaalle tehdään henkilökohtainen kansio, jota oppilas itse käyttää koko perusopetuksen ajan.

Oppilaanohjaus toteutetaan Vantaalla vuosiluokilla 1 - 6 koulun kaikessa toiminnassa jokaisena koulupäivänä, eikä sitä erikseen arvioida. Oppilaanohjauksen tehtäviä tehdään muiden oppiaineiden yhteydessä ja niihin liitettyinä. Vantaan perusopetuksen oppilaanohjauksen painopisteinä ovat työelämätaidot ja yrittäjyys, ja siinä edistetään oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietämystä.

Vantaalla vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjauksen päätavoitteena on edistää oppilaan opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia ja niiden kehittymistä myöhempää koulutyöskentelyä ja oppimista varten. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja sosiaalista kasvua. Oppijaksi kasvamisessa painottuvat itsensä huolehtimisen taidot, kuten omista työvälineistä ja tehtävistä huolehtiminen. Ryhmässä toimimisen taidoissa painottuvat yhteisten pelisääntöjen noudattaminen sekä vuorovaikutustaidot.

Vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksen päätavoitteena on sosiaalisten taitojen oppiminen ryhmätilanteissa. Oppilaanohjauksessa vahvistetaan oppilaan taitoja työskennellä monipuolisesti erilaisissa pari- ja ryhmämuodostelmissa sekä arvioida omaa toimintaansa niissä. Ryhmässä toimimisen taitojen lisäksi vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksella tuetaan oppilasta kohti vastuullisia valintoja koskien erityisesti omaa koulunkäyntiä ja valinnaisaineiden valintaa. Vuosiluokilla 5 - 6 valmistaudutaan yläkouluun ja aineenopettajajärjestelmään siirtymiseen. Oppilaan omatoimisuus ja tavaroista huolehtiminen korostuvat.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen päätavoitteet ovat uuteen opiskelu- ja kouluympäristöön osalliseksi kasvaminen, oppilaan itsetuntemuksen vahvistaminen sekä oppilaan päätöksentekovalmiuksien parantaminen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa sekä tekemään perusopetuksen jälkeisiä opintoja koskevia valintoja. Oppilas suunnittelee omaa tulevaisuuttaan ja pohtii suunnitelmien toteuttamista ja sen vaatimaa sitoutumista käytännön tasolla. Oppilas tarvitsee kykyä hakea tarvittavaa tietoa päätöksensä tueksi. Tiedonhaun lisäksi oppilas tutustuu koulutusmahdollisuuksiin sekä työuran luomiseen tai työelämään.

Yläkoulussa päävastuu oppilaanohjauksesta on oppilaanohjaajalla. Oppilaanohjaaja työskentelee oppilaan kanssa oppilaanohjauksen oppitunneilla, pienryhmä- ja henkilökohtaisissa tapaamisissa sekä koulun jokapäiväisessä arkielämässä. Oppilaanohjaus Vantaalla on kuvattu tarkemmin vuosiluokkakokonaisuuksien yhteydessä.

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Vantaan perusopetuksen arvot ovat hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus. Visionamme on: ”Opimme tulevaisuuden tietoja ja taitoja sekä rakennamme turvallista lähikoulua. Toimimme vastuullisesti ja teemme ekososiaalisesti kestäviä valintoja.” Vantaalla noudatetaan lähikouluperiaatetta. Kouluissa huolehditaan perustaitojen oppimisesta sekä riittävän yleissivistyksen saamisesta. Koulujen toimintakulttuuriin kuuluu ekologisesti kestävä arki, ja oppilaita ohjataan ekososiaaliseen sivistykseen.

Vantaalla korostetaan jokaisen aikuisen roolia oppilaan tukijana ja oppimisen mahdollistajana. Oppilaan omat lähtökohdat ja kehitysvaihe huomioidaan. Jokaiselle oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulun arjen rakentamiseen. Oppilailla on oikeus tulla kuulluksi ja aikuisilla on velvollisuus ottaa oppilaiden ideat käsittelyyn.

Vantaalla opetusjärjestelyissä korostetaan oppilaiden mahdollisuutta hahmottaa kokonaisuuksia, yhdessä tekemistä ja tutkimista. Oppilaat toimivat myös itse tiedon tuottajina. Oppimisen iloa syntyy oppilaiden uteliaisuutta herättämällä ja antamalla oppilaiden vaikuttaa arjen valintoihin. Koulussa jokaiselle annetaan mahdollisuus kokea oppimisen iloa. Koulussa oppilaita kannustetaan sinnikkyYTEEN ja yrittämiseen, ja korostetaan oppimisen vaikutusta myöhempään elämään. Koulussa tuetaan oppilaiden halua oppia lisää. Koulussa jokainen on arvokas omana itsenään. Kun lapsella on turvallinen olo ja tunne siitä, että hän kelpaa, hän oppii.

Kaiken Itä-Hakkilan koulussa tapahtuvan toiminnan, oppimisen ja kasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva, pärjäävä oppilas. Fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi ovat edellytys opinnoissa pärjäämiselle ja ihmisenä kehittymiselle. Kodin ja koulun aikuisten yhteistyöllä pyritään varmistamaan jokaisen koulumme oppilaan huomioiminen ja tukeminen. Itä-Hakkilan koulussa käydään arvo- ja arviointikeskusteluja sekä henkilökunnan että oppilaiden ja huoltajien kanssa. Keskusteluja hyödynnetään tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa.

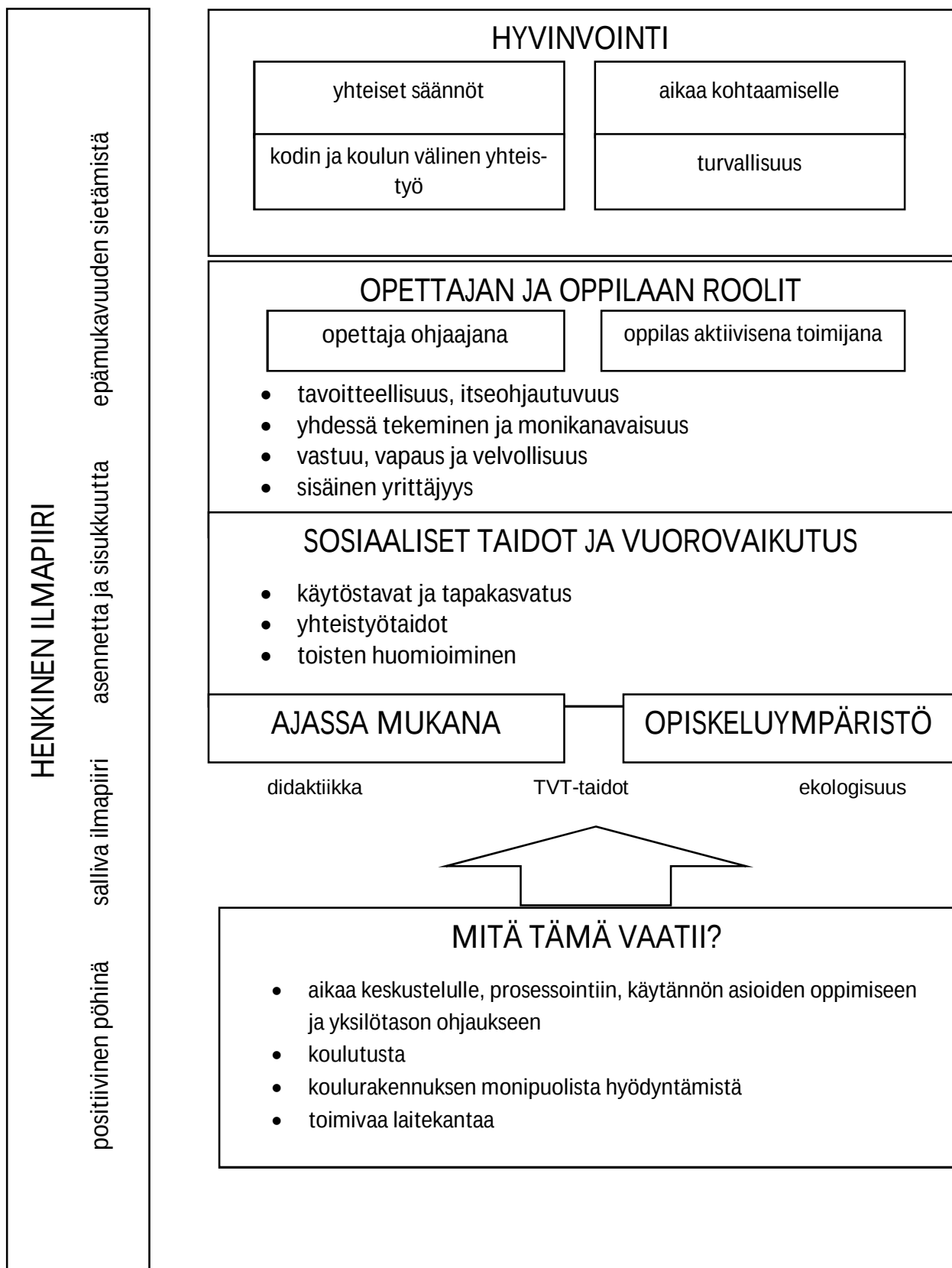
Vantaalla opetussuunnitelman laadinnan perusteena käytetyn arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen opettajista kootun pedagogisen työryhmän avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Vantaalla korostetaan laaja-alaisissa osaamisalueissa opetuksen kokonaisuuden tarkastelua. Käsitys laaja-alaisesta osaamisesta syntyy kouluyhteisön yhteisessä keskustelussa. Avoimuus ympäröivään yhteisöön rikastuttaa laaja-alaisen osaamisen käsitettä. Oppimisen lähtökohtana ovat usein arjen tilanteet. Tavoitteena on, että oppilas oppii pitämään huolta itsestään, toisista sekä rakennetusta ja luonnon ympäristöstä.

Vantaalaisissa kouluissa ennakoidaan tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja. Opitaan ponnistelemaan ja arvostamaan työn tekemistä. Ahkeruutta ja luovaa ajattelua tuetaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia uusien ideoiden tuottamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen.

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen opettajista kootun pedagogisen työryhmän avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.



Kuvio 1. Itä-Hakkilan koulun toiminta-ajatus.

Hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus ovat Vantaan perusopetuksen arvoja. Itä-Hakkilan koulussa oppilaan hyvinvointi on nostettu keskeisimmäksi arvoksi. Hyvinvoivassa kouluyhteisössä on aikaa kohtaamiselle. Kiireetön arki luo turvallisuutta ja mahdollistaa syvemmän oppilaantunte-

muksen. Avoimuus kodin ja koulun välisessä yhteistyössä sekä yhteiset säännöt lisäävät turvallisuuden tunnetta. Tämä on yksi kouluyhteisön hyvinvoinnin edellytys.

Oppimiskäsityksemme mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Työskentely on tavoitteellista ja itseohjautuvaa. Oppiminen on yhdessä tekemistä, monikanavaista toimintaa. Hyviin oppimistuloksiin pyritään hyödyntämällä monipuolisia oppimisen menetelmiä. Oppijan oma vastuu, velvollisuus ja vapaus korostuvat koulutyössä, mikä tukee sisäisen yrittäjyyden kehittymistä. Opettaja ohjaa ja kannustaa oppilasta aktiiviseen toimijuuteen.

Yhdessä oppiminen edellyttää vuorovaikutusta. Harjoittelemalla käytöstapoja ja yhteistyötä erilaisten oppijoiden kanssa opitaan toisten huomioimista ja muita sosiaalisia taitoja.

Ajassa mukana oleva, kehittyvä koulu on merkittävä osa oppilaan elinympäristöä. Ekologisuus ja TVT-taidot kuuluvat laajentuneeseen opiskeluympäristöön. Opettajan pedagogiset ja didaktiset valinnat ohjaavat oppimista monipuolisessa opiskeluympäristössä.

Koulurakennuksen monipuolinen hyödyntäminen ja toimiva laitekanta ovat osa ajanmukaista opiskelu ympäristöä. Ajassa mukana pysyminen edellyttää opetushenkilöstön täydennyskoulutusta.

Hyvinvoivan kouluyhteisön henkinen ilmapiiri pysyy vahvana, kun arjen muutoksiin ja haasteisiin suhtaudutaan positiivisesti ja sisukkaasti. Salliva ilmapiiri kestää erilaisuuden ja erehdykset.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Johtamisella on merkittävä rooli siinä, miten koulu omaksuu uusia toimintatapoja. Pedagoginen johtaminen on kaikkea johtamistoimintaa, joka tähtää opetussuunnitelman toteutumiseen, oppilaiden saaman opetuksen laadun kehittämiseen, oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen ja tähän kannustavan, kestäväen toimintakulttuurin luomiseen.

Kokonaisvaltaisella asioiden ja ihmisten johtamisella viestitään kouluyhteisölle siitä, mikä koulussa on tärkeää ja arvostettua. Päävastuu laajasta pedagogisesta johtamisesta on rehtorilla, mutta se kuuluu olennaisena osana myös koulujen johtoryhmien jäsenten työhön. Vantaalla koulun johtaminen edellyttää rehtorin ja koulun johtoryhmän jäsenten välistä yhteistyötä. Pedagogisen johtamisen lisäksi johtoryhmän tehtävänä on auttaa rehtoria tuomaan arvot, visio ja strategia osaksi jokaisen kouluyhteisön jäsenen arkea.

Vantaalla perusopetuksen toimintakulttuurissa korostuvat sekä koulujenvälinen että ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Toimintakulttuuri näkyy joustavuutena, kehittämismyönteisyytenä ja yhdessä oppimisena. Dialogin kautta myös oppilaat tietävät, miksi ovat koulussa ja miksi asioita opitaan. Tällöin tavoitteiden saavuttaminen ja oppiminen itse koetaan palkitsevana.

Vantaalaiset oppimisympäristöt tukevat toiminnallista oppimista ja oppilaiden osallisuutta. Oppimisympäristömme edistävät tieto- ja viestintäteknologian käyttöä, oppiainerajojen rikkomista ja ekososiaalisen sivistyksen sekä luontosuhteen kehittymistä. Vantaalla noudatetaan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmaa.

Vantaalla koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittymistä sekä toteutumista johtoryhmätyöskentelyn avulla.

Toimintakulttuuri ilmenee kouluyhteisön käytännöissä, jotka tukevat opetus- ja kasvatustyön tavoitteita. Toimivan toimintakulttuurin perusedellytys on avoin, arvostava ja luottamusta herättävä keskustelu.

Olemme oppiva yhteisö, jossa rohkaistaan jokaista yrittämään. Omista virheistä pyritään myös oppimaan. Arvostamme työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Oppivalle yhteisöllemme ovat tärkeitä:

- *Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä*
- *Hyvinvointi ja turvallinen arki*
- *Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely*
- *Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus*
- *Osallisuus ja demokraattinen toiminta*
- *Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo*
- *Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen*

Oppilas saa työskentelystään kannustavaa, mutta realistista palautetta, jonka avulla hän voi kehittää ja muuttaa työtapojaan.

Itä-Hakkilan koulussa toimintakulttuuriin kuuluu oleellisesti dialogi koulun henkilökunnan, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kesken. Oppilaskunnan hallitus osallistuu tiiviisti koulun arjen ja kouluviihtyvyyden suunnitteluun. Koulun tukena on myös aktiivinen vanhempainyhdistys.

Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä käsitämmme koulurakennuksen, lähiympäristön sekä virtuaaliset oppimisympäristöt, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Erilaiset oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden ja mahdollistavat monipuolisten työtapojen käytön.

Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Teemme yhteistyötä paikallisten toimijoiden, esim. seurakunnat, kirjasto, päiväkodit ja urheiluseurat, kanssa. Kulloinkin käytettävät yhteistyömuodot ja -kumppanit esitellään vuosittaisessa lukuvuosisuunnitelmassa.

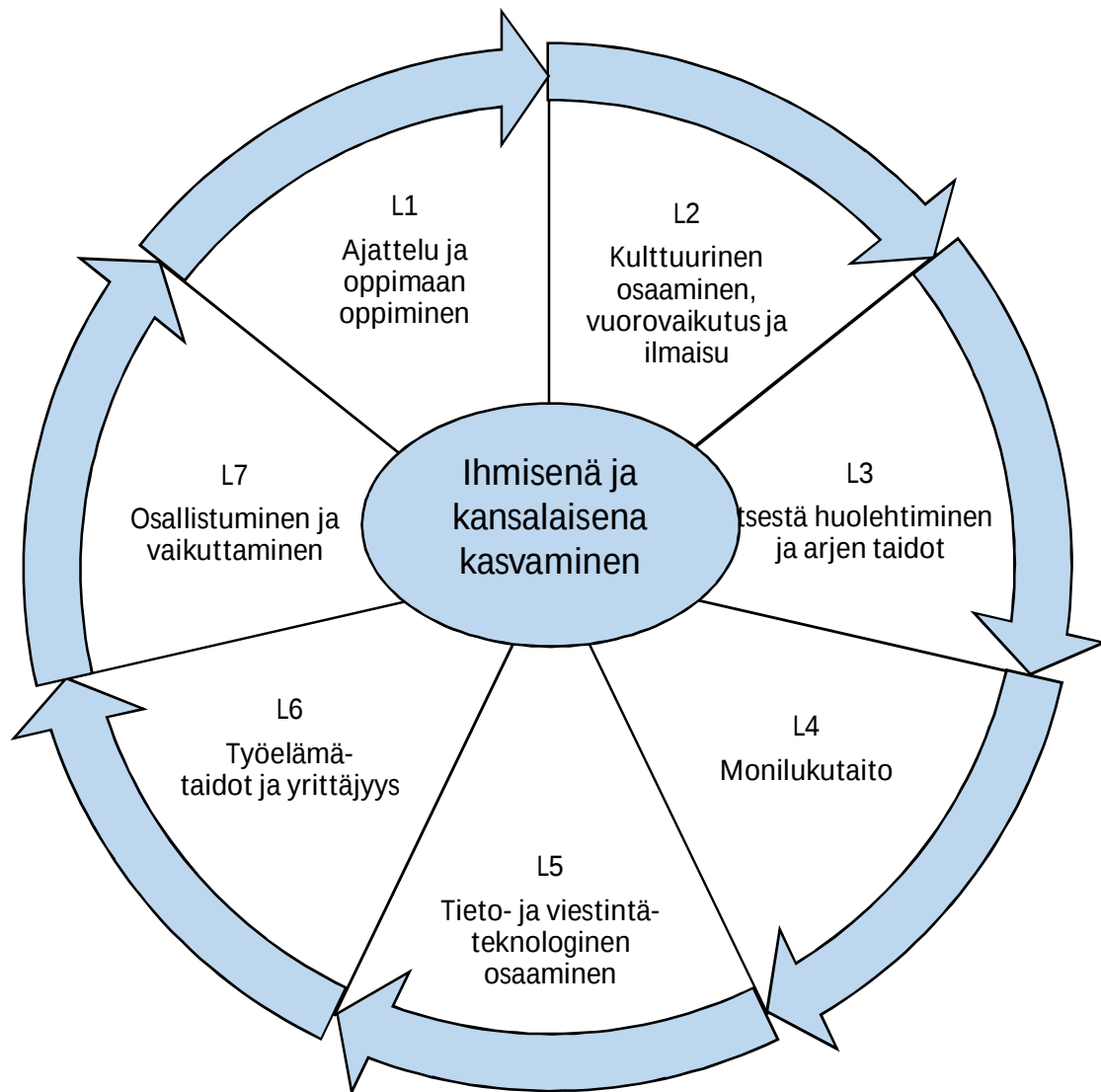
Työtavat

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppimiselle asetetut tavoitteet. Valintaa ohjaavat opettajan asiantuntijuus, oppilaantuntemus ja oppiaineelle ominaiset työtavat. Monipuolisilla työtavoilla voidaan toteuttaa myös opetuksen eriyttämistä ja eheyttämistä.

Eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa koulumme yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja tavoitteista riippuen. Eheyttämistä toteutetaan mm. erilaisten opetusjärjestelyiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien avulla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan koulumme toimintakulttuurin periaatteita noudattaen. Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiainerajat ylittäviä opiskelujaksoja. Niiden avulla pyrimme tukemaan laaja-alaisen osaamisen (L1- L7) kehittymistä.



Mukailtu: Halinen Irmeli, Perusteluonnos 2.4.2014.

Seuraavilla luokkatasoilla kiinnitetään erityistä huomioita alla oleviin aiheisiin:

1 lk: vuorovaikutus, hyvinvointi ja turvallinen arki, osallisuus

2 lk: vuorovaikutus, monipuolinen työskentely, vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen, osallisuus

3 lk: vuorovaikutus, monipuolinen työskentely, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, osallisuus

4 lk: vuorovaikutus, monipuolinen työskentely, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus, osallisuus

Oppilaat osallistuvat monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun. Oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Oppimiskokonaisuuden aikana mahdollistetaan syventyminen opiskelun kohteena olevaan aiheeseen. Tarvittaessa suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan hyödyntää koulun yhteistyötahoja. Asioiden toiminnallinen käsittely, ajankohtaisuus ja paikallisuus tuovat lisämotivaatiota opiskeluun. Oppilas saa palautetta työskentelystään ja osaamisestaan ja nämä otetaan huomioon arvioinnissa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien työtavat, sisällöt ja arviointi täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Hyvä ja turvallinen koulupäivä alkaa kotoa. Koulumatkan turvallisuus on osa hyvää koulupäivää. Koulun tehtävänä on huolehtia oppilaan koulupäivästä siten, että oppilas voi kulkea koulumatkansa kotiin päin turvallisin mielin. Koulun turvallista arkea määrittävät koulun toimintakulttuuri, johon koulun säännöt ja ohjeet kuuluvat. Järjestyssäännöt käsitellään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa, ja niiden noudattamista valvotaan. Kaikkia kouluyhteisön jäseniä kohdellaan arvostavasti ja tasapuolisesti. Arvostava ja tasapuolinen kohtelu ilmenee toisia kunnioittavana ja kohteliaana ilmapiirinä.

Koulukiusaamista ennaltaehkäistään ja siihen puututaan aktiivisesti. Hyvä yhteistyö kotien kanssa edistää varhaista puuttumista kiusaamiseen. Yhteisöllisiä toimintatapoja kiusaamisen ehkäisyyn mietitään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulut tekevät hyvinvointikansion osana suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Yhteinen vastuu koulupäivästä toteutuu koulun aikuisten yhteistyöllä. Kouluyhteisössä tuetaan avointa keskustelua ja uskallusta tuoda esiin omat mielipiteet. Kaikkien kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan.

Kaikki yhteisön jäsenet osallistuvat kouluviihtyvyyden parantamiseen. Vastuu viihtyvyydestä on yhteinen. Oppilaat valtuutetaan ikä- ja kehitystason mukaisesti huolehtimaan kouluympäristön siisteydestä, ympäristövastuusta ja viihtyisyydestä. Koulun pihan tulee tarjota turvallinen ja virikkeellinen ympäristö sekä mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen. Koulut toimivat ympäristövastuullisesti.

Koulun aikuiset valvovat aktiivisesti välitunnin turvallisuutta. Oppilaiden mahdollisuutta liikkua välitunneilla tuetaan. Myös siirtymätilanteet ovat suunnitelmallisia koulupäivän osia. Niissä tulee olla riittävästi aikuisia paikalla, jotta niistä tulee turvallisia ja valvottuja.

5.2 Yhteistyö

5.2.1 Oppilaiden osallisuus

Oppilaan kasvaminen vaikuttamiseen ja osallisuuteen lähtee mahdollisuuksista olla aktiivinen omissa oppimisprosesseissa ja oman koulun jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta sekä kunta- ja aluetasoiset vaikuttamisen foorumit tarjoavat tilaisuuden oppia edustuksellisen vaikuttamisen mekanismeja. Aikuisten tehtävänä on luoda mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen sekä tehdä vaikuttamisen tulokset näkyviksi. Oppilaan osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisääviä rakenteita suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorisopalveluiden, nuorisovaltuuston ja järjestöjen kanssa.

Itä-Hakkilan koulun oppilaat ovat aktiivisesti mukana koulun arjessa toimimalla kouluyhteisön pienissä vastuutehtävissä pitkin koulupäivää ja lukuvuotta. Oppilaskuntatoiminta on tärkeä vaikuttamiskanava, jossa jokainen oppilas pääsee osallistumaan ideointiin ja päätöksentekoon.

5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun ja huoltajien välillä tehdään vuorovaikutuksellista yhteistyötä koko koulupolun ajan. Tärkeä osa yhteistyötä on viestiminen koulun asioista ja vuorovaikutus. Koulu tarjoaa huoltajille mahdollisuuksia osallistua

luontevilla tavoilla oman lapsen asioiden käsittelyyn ja koulutyötä koskeviin asioihin sekä yhteiseen suunnitteluun.

Koulu kutsuu aktiivisesti huoltajia mukaan yhteistyöhön. Kouluissa edistetään ja tuetaan tavoitteellista yhteistyötä koulun ja huoltajien kesken kunnassa kulloinkin voimassa olevien yhteistyömallien mukaisesti. Tavoitteellisen yhteistyön lisäksi tarvitaan myös matalan kynnyksen keskustelutilanteita. Onnistunut yhteistyö syntyy, kun huoltajat saavat osallistua keskusteluun. Tavoitteena on päästä aitoon koko kouluyhteisön väliseen vuorovaikutukseen ja dialogiin. Ihmisten ja perheiden moninaisuutta kunnioitetaan. Koulut järjestävät tarvittaessa tulkkauksen vanhempainiltoihin tai opettajan ja huoltajan välisiin tapaamisiin, esimerkiksi arviointikeskusteluihin. Koulun tulee tiedottaa tulkin saamisen mahdollisuudesta sekä tiedustella tulkin tarvetta myös huoltajilta.

Vantaalaisiin kouluihin pyritään saamaan toimivia vanhempainyhdistyksiä. Mikäli sellainen on, voidaan yhdistykselle nimetä koulun henkilökunnasta yhdyshenkilö, jolla on mahdollisuus osallistua yhdistyksen kokouksiin.

Kodin ja koulun yhteistyöhön luodaan jatkuvuutta, jolloin uusia toimintatapoja ei tarvitse miettiä aina uudelleen, kun huoltajat vaihtuvat. Hyviä toimintamalleja jatketaan lukuvuoden vaihtuessa. Koulut voivat yhdistää voimavaransa tarvittaessa vanhempainiltojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kouluissa toteutetaan Vantaalla laadittua kodin ja koulun yhteistyön suunnitelmaa.

Yhteistyö ja yhteydenpito kotien ja Itä-Hakkilan koulun välillä on päivittäistä. Tiiviin yhteistyön avulla pyritään rakentamaan avoin ja luottamuksellinen suhde huoltajien ja opettajien välille. Pääasiallisin yhteydenpito tapahtuu Wilmassa. Huoltajat ja koulun väki kohtaavat myös vanhempainilloissa, kodin ja koulun yhteistyöpäivissä sekä juhlissa ja muissa koulun tapahtumissa. Vuosittain käytävä arviointikeskustelu on tarkoitettu yksittäisen oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin arvioimiseen ja tukemiseen.

Kodin ja koulun yhteistyössä ovat aktiivisesti mukana koulun vanhempainyhdistys sekä luokkien vanhempaintoimikunnat.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Vantaalla kasvatuskeskusteluiden ja kurinpidollisten keinojen käyttöä ohjeistetaan erillisen asiakirjan (suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä) avulla.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)

Vantaalla käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusjärjestelyä silloin, kun oppiainekohtainen eteneminen vuosiluokkatasoa hitaammin tai nopeammin on tarkoituksenmukaista oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta. Etenkin opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä opetusjärjestelynä vuosiluokkiin sitomaton opetus on perusteltu järjestely. Opetusjärjestelyyn päädytään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään yksittäisille oppilaille viranhaltijan päätöksen mukaisesti.

Eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmassa mainitaan opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määritellään niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Suunnitelmaa päivitetään ja arvioidaan Vantaan ohjeistuksen mukaisesti. Vuosiviikkotunnit noudattavat oppilaan ikätason mukaista tuntimäärää. Oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä pääsääntöisesti seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas luetaan kuitenkin yhdeksännen vuosiluokan

kan oppilaaksi, kunnes hän on suorittanut perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta. Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen arviointia käsitellään luvussa 6.

5.4.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetusta käytetään silloin, kun se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Lähikouluissa ja kaupunkitasoisissa erityisen tuen ryhmissä järjestettävä opetus toteutetaan usein yhdysluokkaopetuksena molemmista edellä mainituista syistä johtuen.

Vuorokurssiperiaatetta hyödynnettäessä huomioidaan nivelvaiheet ja siirtymät koulusta kouluun siten, että oppilaat saavat kouluvuosien aikana suoritetuksi johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Kursseja suunniteltaessa otetaan huomioon oppilaan ikäkausi ja erilaiset kiinnostuksen kohteet. Yhdysluokkaopetusta hyödyntävät koulut kuvaavat opetusjärjestelyt tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissaan.

Itä-Hakkilan koulussa yhdysluokkaopetusta toteutetaan erityisryhmissä. Ryhmien lukumäärä ja kokoonpano määräytyvät lukuvuosittain.

5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäopetusta suunnitellaan ja toteutetaan oman kouluyhteisön sisällä, koulujen välillä sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Etäopetuksella rikastetaan valinnaisten aineiden tarjontaa ja syvennetään opetusta. Etäopetus tukee yksilöllisiä koulupolkuja. Perusopetuksen aikana jokaisen oppilaan tulee saada kokemuksia etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta.

Etäopetusta voidaan hyödyntää tarvittaessa esimerkiksi oppilaan ollessa sairauden vuoksi pitkään pois koulusta tai käydessä koulua sairaalakoulussa. Tavoitteena on tällöin säilyttää yhteys omaan luokkaan ja opettajaan. Koulut kuvaavat lukuvuosisuunnitelmassa, minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään.

5.4.4 Joustava perusopetus

Vantaalla joustavaa perusopetusta tarjotaan jokaisella oppilaaksiottoalueella. Joustava perusopetus on tarkoitettu toiminnallisuudesta hyötyville oppilaille, jotka eivät pysty osoittamaan omaa osaamistaan perusopetuksen ryhmässä, jolloin perusopetuksen loppuunsaattaminen on vaarassa. Oppilaalta edellytetään kykyä työpaikkaopiskeluun. Oppilaat ovat oppivelvollisuusikäisiä ja aloitusvuoden aikana vähintään 14-vuotiaita.

Oppilaat valitaan pienryhmään oppilaan ja huoltajien hakemusten perusteella ja moniammatillisesta oppilashuollollisesta suosituksesta. Oppilaat haastatellaan Vantaan yhteisellä haastattelukyselyllä, jonka perusteella oppilaat valitaan joustavaan perusopetuksen ryhmään.

Joustava perusopetus on toiminnallinen tapa suorittaa perusopetuksen viimeiset lukuvuodet. Opiskelussa vuorottelevat työpaikkaopiskelu ja koulussa tapahtuva opiskelu. Lisäksi opiskelussa hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä, vieraillaan eri laitoksissa ja tapahtumissa sekä järjestetään leirikouluja. Työpaikkaopiskelujaksoja on lukuvuoden aikana noin 80 päivää. Oppilaan viikko-ohjelma muodostuu pääsääntöisesti kahdesta työpaikkaopiskelupäivästä ja kolmesta koulupäivästä. Ennen työssäoppimisjaksoa tehdään osapuolten kesken työsopimus, jonka yhteydessä selvitetään työturvallisuusmääräykset sekä tietosuojan ja salassapitoon liittyvät asiat.

Työpaikkaopiskelujaksoilla oppilaat saavat oppimistehtäviä, ja oppilas saa jakson aikana opettajalta ohjausta ja opetusta tehtäviin liittyen. Työpaikkaopiskelujakson päätteeksi työjakso arvioidaan yhdessä oppilaan, työpaikkaohjaajan ja opettajan kesken. Joustavan perusopetuksen aikana tehdään tiiviistä yhteistyötä toisen

asteen oppilaitosten kanssa ja työpaikkaopiskelupaikkojen kanssa etsitään mahdollisuuksia oppisopimuksen kautta ammattiin valmistumiseen.

Oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita ja siten oikeutettuja oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ja ohjaukseen sekä oppilashuoltoon. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu toinen aikuinen. Joustavan perusopetuksen oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) kahden kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta. Suunnitelmassa määritellään myös yksilöllinen valinnaisaineiden suorittamistapa.

Joustavan perusopetuksen toimintaa suunnittelee, organisoii, arvioi ja kehittää kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Joustavan perusopetuksen arviointia käsitellään luvussa 6.

Itä-Hakkilan koulussa pyritään jokaisen oppilaan kohdalla mahdollisimman ehyeen oppimispolkuun. Nivelvaiheissa, esikoulusta 1. luokalle siirryttäessä sekä vaihdettaessa koulua 4. luokan jälkeen, tehdään yhteistyötä päiväkotien sekä Itä-Hakkilan ja Sotungin koulujen välillä. Nivelvaiheissa pyritään säilyttämään ja siirtämään oppilaantuntemusta, jotta oppimispolku jatkuu sujuvasti.

5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan sairastumisen tai muun vaikean elämäntilanteen estäessä koulunkäynnin opetus järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan tilanteen vaatimalla tavalla. Jos oppilas ei tällöin voi osallistua kouluopetukseen, hänelle tehdään Perusopetuslain (PoL) 18§:n mukaan hallintopäätös, jossa määritellään oppilaan opetusjärjestelyt. Oppilaan koulunkäynnin järjestelyjä koskeva suunnitelma kirjataan hänen oppimissuunnitelmaansa tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä hänen henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaansa (HOJKS).

Oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa sieltä takaisin omaan kouluunsa tehdään tiivistä yhteistyötä sairaalaopetuksen yksikön kanssa oppilaan nivelvaiheen onnistumiseksi. Nivelvaihe suunnitellaan aina yksilökohtaisesti. Nivelvaiheessa on tärkeää jakaa tietoa hyväksi todetuista käytänteistä sekä oppilaan erityisistä tarpeista. Erityisissä tilanteissa annettavassa opetuksessa voidaan myös hyödyntää etäyhteyksiä ja verkko-opiskelua.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Erilaiset tapahtumat, kurssit, projektit, työpajat ja vaihtoehtoiset oppitunnit kirjasto-, kulttuuri, liikunta- ja nuorisopalveluiden sekä Vantaan luontokoulun ja seurakunnan kanssa rikastuttavat koulupäivää, syventävät ja tukevat oppimista. Yhteistyö tukee monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista. Koulun opetushenkilöstö voi toteuttaa yhdessä muidenkin sidosryhmien kanssa vaihtoehtoisia ja elämyksellisiä tapoja järjestää opetusta. Vaihtoehtoiset tavat toteuttaa opetusta myös muualla kuin kouluympäristössä kasvattavat oppilaiden opiskelumotivaatiota.

5.5.1 Kirjastopalvelut

Vantaalaiset kaupunginkirjastot tarjoavat kouluille erilaisia tapoja, joiden avulla tietoa voidaan etsiä ja jäsentää osana oppimisprosessia sekä ohjatusti että omatoimisesti. Tavoitteena on tehdä kirjasto oppilaille tutuksi oppimisympäristöksi sekä innostaa oppilaita monilukutaidon kehittämisessä elämyksellisin keinoin.

Kirjasto tarjoaa koululle aineistoja, välineitä, ammatillista henkilöstöä sekä oppimisyhteisön, jossa monialaisia kokonaisuuksia voi opiskella tutkivan oppimisen menetelmin. Kirjasto tukee koulua mediataitojen ja monilukutaidon oppimisessa.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus vähintään seuraaviin yhteistyötapoihin perusopetuksen aikana:

1. Aineistovinkkausta jokaiselle luokalle kerran alakouluvuosien aikana. Aineistovinkkaus sisältää työtapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden osallistumisen vinkkauksen suunnitteluun ja omien kirjaesittelyjen tekemiseen.
2. Tiedonhankintataitojen ja tutkivan oppimisen ohjausta jokaiselle luokalle kerran alakouluja kerran yläkouluopintojen aikana. Kirjasto tukee oppilaiden työskentelyä tarjoamalla mahdollisuuden työskennellä kirjastossa opiskeltavan aihealueen parissa.

Koulumme oppilailla on käytössään koulun oma kirjasto. Koululla käy kaupungin kirjastoauto kerran viikossa. Lähikirjaston kanssa tehdään yhteistyötä.

5.5.2 Kulttuuripalvelut

Vantaan kaupunginmuseon ja taidemuseon, Taidetalo Pessin ja Toteemin, konserttitalo Martinuksen sekä Vantaan kuvataidekoulun ja musiikkiopiston kouluille suunnatuissa kulttuuritarjonnoissa etsitään keinoja lasten ja nuorten identiteettien, kulttuurisen osaamisen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Kulttuuripalveluiden taidepedagogiikalla vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja osallisuutta niin paikallisesti kuin globaalistikin.

Oppilaalle tarjotaan tasavertainen mahdollisuus vähintään kolmeen eri taiteenlajeja soveltavaan kulttuurikokemukseen perusopetuksen aikana seuraavasti:

1. Esittäviin taiteisiin ja kulttuuriin perehtyminen 1.–3. luokkien aikana
2. Visuaaliseen taiteeseen ja kulttuuriin perehtyminen 4.–6. luokkien aikana
3. Mediaan ja digitaaliseen kulttuuriin perehtyminen 7.–9. luokkien aikana

Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmassa määritellään tarkemmin, kuinka perusopetuksen ja kulttuuripalveluiden yhteistoimintaa organisoidaan, seurataan ja kehitetään.

Itä-Hakkilan koulun oppilaille tarjotaan ainakin yksi kulttuurielämys lukuvuoden aikana. Kulttuuripalvelujen hyödyntäminen kirjataan tarkemmin vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

5.5.3 Liikuntapalvelut

Vantaan liikuntapalvelut tukee kouluja aktiivisen ja monipuolisen koulupäivän toteuttamisessa. Liikuntapalvelut järjestää uinninopetusta, liikunnallisia koulutuksia oppilaille ja opettajille sekä ylläpitävää liikuntavälinelainaamoa. Uimahallit, urheiluhallit, lähiliikuntapaikat ja ulkoilureitit toimivat oppimisympäristöinä.

Liikuntapalvelut järjestää koulujen kanssa yhteistyössä liikunnallisia teemapäiviä, jotka tukevat koulun yhteisöllisyyttä ja lisäävät koko kouluyhteisön fyysistä aktiivisuutta. Liikunnallisten teemapäivien ja tapahtumien suunnitteluun otetaan oppilaat ja huoltajat mukaan.

Koulut voivat tehdä myös itsenäisesti yhteistyötä liikuntaseurojen kanssa. Seurat järjestävät lajiesittelytunteja, tapahtumia ja kerhotoimintaa.

Vantaan kaupungin liikuntapalvelut vastaa Itä-Hakkilan koulun oppilaiden uinnin opetuksesta Hakunilan uimahallilla. Itä-Hakkilan koulu tekee yhteistyötä paikallisen urheiluseuran Itä-Hakkilan Kilvan kanssa.

5.5.4 Nuorisopalvelut

Vantaan nuorisopalvelut on koulun aktiivinen yhteistyökumppani alueellisella tasolla. Nuorisotilat tarjoavat turvallisen vapaa-ajan ympäristön koulupäivän jälkeen. Nuorisotyöntekijät ovat mukana koulun me-hengen luomisessa ja ylläpitämisessä erilaisten toimintojen kautta. Toiminnan lähtökohtana on osallisuuden lisääminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja vuorovaikutussuhteiden parantaminen esimerkiksi pienryhmätoiminto-

jen ja harrastusryhmien avulla. Toimintamuotoina ovat muun muassa luokkien ryhmäyttämispäivät, erilaisten tapahtumien järjestäminen yhdessä koulun kanssa sekä tieto- ja neuvontatyö. Nuorisotyöntekijät tukevat JOPO -luokkien toimintaa ja ovat pyydettäessä mukana koulun oppilashuoltoryhmässä. Lasten ja nuorten alueellista osallisuutta kehitetään yhdessä koulujen, oppilaskuntien, nuorisovaltuuston, järjestöjen ja nuorisotilojen kanssa.

5.5.5 Vantaan luontokoulu

Vantaan luontokoulutoiminta tukee koulujen ympäristökasvatustyötä, kestävän elämäntavan vahvistamista ja ympäristövastuullista toimintaa. Luontokoulun kouluille suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulun kummiluokkatoimintaan voivat hakea kaikki perusopetuksen luokat.

Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Elävässä luonnossa luontosuhde syntyy itse kokemalla ja kokeilemalla. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Luontokoulupäivän aikana tutkitaan, leikitään, eläydytään, ratkaistaan arvoituksia, ja opetellaan havainnoimaan eri aistein ja harjoitellaan arjen ekotekoja. Vantaalaisilla on mahdollisuus osallistua myös pääkaupunkiseudun muiden luontokoulujen kursseille ja tapahtumiin. Vantaan luontokoululla on oma ympäristökasvatus- ja opetussuunnitelmansa.

Vantaan luontokoulu sijaitsee Sotungissa lähellä Itä-Hakkilan koulua. Tämä mahdollistaa vaivattoman yhteistyön ja Vantaan luontokoulun kummiluokaksi on mahdollista hakea lukuvuosittain. Luontokoulu tarjoaa opettajille koulutusta ja erilaisia kursseja.

5.5.6 Vantaan seurakunnat

Vantaan seurakunnat voivat olla koulujen tukena ryhmäyttämistoiminnassa, monikulttuurisuustyössä ja päivänavausten sekä juhlapyyhiin liittyvien tilaisuuksien järjestämisessä osapuolten sopimalla tavalla. Perusopetus järjestää yhteistyössä evankelis-luterilaisten seurakuntien kanssa mahdollisuuden kolmansien luokkien oppilaille tutustua kotiseutu- ja kulttuurihistoriaan Pyhän Laurin kirkossa ja sen ympäristössä. Työskentelyn periaatteina ovat elämyksellisyys ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Seurakuntien nuorisotyöntekijät voivat myös toimia lasten ja nuorten tukena koulun arjessa koulun osoittamalla tavalla.

Seurakuntien tarjoamaa tukea koulun kriisityölle kuvataan tarkemmin hyvinvointikansiossa. Sidosryhmien kanssa toteutunutta yhteistyöstä seurataan kaupunkitasoisesti, suomenkielisen perusopetuksen tulosalueella.

Koulumme tekee uskonnonopetuksessa ja kirkkovuoden juhlien yhteydessä yhteistyötä Hakunilan seurakunnan kanssa. Luokkatasoisesti tehtävä yhteistyö kirjataan tarkemmin koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

5.5.7 Yrityskyläyhteistyö Vantaalla

Yrityskylä on Taloudellisen tiedotustoimiston (TAT) työelämän, yrittäjyyden ja yhteiskunnan oppimiskokonaisuus, johon vantaalaiset peruskoulun kuudennen vuosiluokan oppilaat osallistuvat. Yrityskyläpäivään kuuluu Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 perustuva oppimateriaali, jonka avulla oppilaat oppivat muun muassa, mitä on työ ja miten sitä haetaan. Lisäksi he perehtyvät talouden ja yhteiskunnan perusteisiin sekä pyrkivät hahmottamaan omaa rooliaan Yrityskylässä työntekijänä, kuluttajana ja yhteisön jäsenenä.

5.5.8 Koulun kerhotoiminta

Vantaalla koulut voivat järjestää omien kerhojen lisäksi kerhoja yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kuten järjestöjen ja seurojen kanssa. Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisulla voidaan tukea oppilaiden päivän kokonaisuutta. Koulut kuvaavat kerhotoimintaansa vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Itä-Hakkilan koulun henkilöstöllä on mahdollisuus järjestää kerhotoimintaa koulun tiloissa oppituntien ulkopuolella.

5.5.9 Aamu- ja Iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävät yksityiset palveluntuottajat, järjestöt ja seurakunta. Koulupäivä ja iltapäivätoiminta muodostavat oppilaalle sujuvan jatkumon, jonka mahdollistaa koulun ja iltapäiväkerhon toimiva yhteistyö.

Koulun henkilöstö ja iltapäiväkerhon ohjaajat kohtaavat koulun arjessa. Koulun henkilöstö ja iltapäiväkerhon ohjaajat keskustelevat koulun toimintakulttuurista, järjestyssäännöistä ja tila-asioista kahdesti lukuvuoden aikana. Koulun henkilöstö konsultoi tarvittaessa iltapäiväkerhon ohjaajia. Koulun ja iltapäiväkerhon toiminta pohjautuvat yhteiseen oppimiskäsitykseen ja arvopohjaan. Iltapäiväkerhossa oppilaiden ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Iltapäiväkerhossa tapahtuva oppilaiden ryhmäytyminen tukee koulutyötä.

Koulussamme toimii pääasiassa ensimmäisten luokkien oppilaille tarkoitettu iltapäiväkerho.

5.5.10 Kouluruokailu

Koulussa tarjotaan laadukasta ja terveellistä kouluruokaa. Tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan ruokaa ja tekemään terveellisiä valintoja. Ruokailutilanteessa tulee olla läsnä riittävä määrä aikuisia. Oppilaille varataan tarpeeksi aikaa miellyttävään ruokailuun ja tapakasvatus huomioidaan ruokailussa.

Oppilailla on mahdollisuus osallistua ruokalistan ja ruokailutapahtuman suunnitteluun yhteistyössä koulun keittiöhenkilökunnan ja opettajakunnan jäsenen kanssa. Vantaalla toimivat koulukohtaiset ruokaryhmät. Ruokalaa fyysisenä tilana kehitetään yhdessä oppilaiden kanssa toimivammaksi ja viihtyisämmäksi.

Kulttuuriin tai terveyteen liittyvät erityistarpeet huomioidaan kouluissa tarjoamalla oppilaille erityistarpeita vastaava vaihtoehto päivän ruoalle. Terveystenhoitaja keskustelee tarvittaessa ruokailuun liittyvistä erityistarpeista huoltajien kanssa.

Itä-Hakkilan koulun oppilaille tarjotaan päivittäin lounas koulumme ruokalassa. Opettajat valvovat ruokailun ja ohjaavat oppilaita omaksumaan hyvät ruokailutavat ja -tottumukset. Kouluruoassamme on huomioitu erityisruokavaliot. Kouluruokailun kehittämistä varten perustetun ruokaryhmän muodostavat opettaja, kouluterveydenhoitaja, keittiön edustaja ja yksi oppilas joka luokkatasolta.

5.5.11 Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulu tukee oppilaan kotoa saamaa liikennekasvatusta. Koulun aikuiset edistävät oppilaan ikäkauden mukaista liikennevalmiuden kehittymistä. Tavoitteena on kyky toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä muut liikkijat huomioiden.

Koulu kannustaa oppilaita omaehtoiseen liikkumiseen koulumatkoilla, mutta päätös siitä, miten ja millä kuluvälineellä koulumatkaa kuljetaan, tehdään aina kotona. Koulussa tutustutaan keskeisiin liikennesääntöihin ja koulumatkoihin liittyviin erilaisiin liikenneympäristöihin sekä siihen, mitä turvallinen koulumatkapyöräily on. Omaehtoinen liikkuminen parantaa oppilaan kykyä havainnoida ja ymmärtää ympäristössä tapahtuvia asioita.

ta, ja se edistää oppilaan psyykkistä ja fyysistä jaksamista. Terveellisyyden ja turvallisuuden lisäksi koulumatkoissa huomioidaan tapakasvatus.

Oppilaan oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen perustuu opetuslautakunnan päättämiin koulukuljetusperusteisiin sekä perusopetuslakiin. Koulun tulee järjestää sivistystoimen järjestämää koulukuljetusta odottaville oppilaille valvonta sekä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Sivistystoimi tiedottaa huoltajia koulukuljetuksen periaatteista.

Itä-Hakkilan koulun oppilaita kannustetaan liikkumaan koulumatkat kävellen tai pyöräillen. Koulumatkoihin liittyvät liikennesäännöt ja muut liikkujat huomioon ottavat toimintatavat ovat osa koulun antamaa liikennekasvatusta. Lukuvuoden alussa koteja tiedotetaan turvallisista käytänteistä, jos lasta tuodaan kouluun tai haetaan koulusta.

Tarvittaessa sivistystoimi järjestää oppilaille koulukuljetuksen. Koulukuljetukseen osallistuvien oppilaiden vastaanottaminen ja saattaminen on valvottua.

6 Oppimisen arviointi

6.1 Vantaan arviointikulttuurin painopisteet

Arvioinnin kehittäminen on osa koulun toimintakulttuurin kehittämistä. Arviointikulttuuria kehitetään vuorovaikutuksessa oppilaiden, huoltajien ja koulun opetushenkilöstön kanssa. Koulun arviointikulttuuri on keskeisessä asemassa siinä, millaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään oppijana ja ihmisenä.

Jokaisessa vantaalaisessa koulussa keskustellaan vuosittain koulun arviointikulttuurista ja koulukohtaiset tarkennukset kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Vantaalla on erillinen perusopetuksen johtoryhmän hyväksymä arviointiohjeistus, jota päivitetään tarpeen mukaisesti.

Arvioinnin toteuttamiseen osallistuvat oppilaat, opettajat ja huoltaja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilasta tukeva ja kannustava arviointi perustuu kaikkien näiden osapuolten yhteistyöhön. Ohjaava palaute koulupäivän aikana on keskeisin osa arviointia. Arviointi ohjaa myös opetuksen toteutusta.

Vantaan arviointikulttuurin kehittämisen painopisteet ovat:

1. Itsearviointi
2. Arviointikeskustelu
3. Monipuoliset tavat näyttää osaamista
4. Arvioinnin avulla saatavan tiedon hyödyntäminen opetuksen suunnittelussa

Itä-Hakkilan koulussa yhdenmukainen arviointikulttuuri vahvistuu samalla luokkatasolla työskentelevien opettajien yhteistyöllä. Arviointikäytänteistä ja -perusteista keskustellaan ja päätetään yhdessä. Joustavat opetusjärjestelyt lisäävät oppilaantuntemusta ja mahdollistavat arvioinnin tekemisen yhdessä. Tietoa arviointikäytänteistä ja -perusteista jaetaan myös yli luokkatasojen. Tiedot kirjataan muistiin, jotta ne ovat kaikkien saatavilla.

Oppimisen tavoitteista ja arviointiperusteista keskustellaan oppilaiden kanssa. Kodin ja koulun välinen avoin yhteistyö ulottuu myös koulumme arviointikulttuuriin. Arvioinnista keskustellaan sekä vanhempainillassa että arviointikeskustelussa lukuvuosittain. Arvioinnin perustana olevat hyvän osaamisen kriteerit on kirjattu opetussuunnitelmaan, johon huoltajilla on mahdollisuus tutustua.

6.2 Arviointi lukuvuoden aikana

Jatkuva, koulun arjessa toteutuva monipuolinen arviointi ja vuorovaikutukseen perustuva ohjaava palaute ovat keskiössä. Tämän lisäksi Vantaalla annetaan lukuvuositolustus ja kaksi väliarviointia, joista toinen on kirjallinen väliarviointi ja toinen arviointikeskustelu. Kirjallisessa väliarvioinnissa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-5 ja numeroarviointia vuosiluokilla 6-9. Vuosiluokilla 1-6 oppilaanarvioinnissa painottuvat kannustavuus ja ohjaavuus. Vuosiluokilla 7-9 arvioinnissa korostuu osaaminen suhteessa päättöarvioinnin kriteereihin.

Kaiken koulussa tapahtuvan arvioinnin tulee perustua opetussuunnitelmaan; määriteltyihin tavoitteisiin ja hyväksyttyihin arviointikriteereihin. Arviointi on osa koulupäivän arkea. Arvioinnin painopiste on oppilaan oppimisprosessissa. Kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta annetaan oppilaalle säännöllisesti oppimisprosessin kuluessa. Ohjaava palaute on tulevaan suuntautuvaa ja konkreettista. Oppilas ja opettaja asettavat tavoitteet ja suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Koulussa arvioidaan niitä asioita, joita oppilas voi omalla työskentelyllään edistää, ja joihin opettaja voi opettamisellaan vaikuttaa.

Oppilasta ohjataan arvioimaan opiskeluaan ja oppimistaan. Arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään opetuksen suunnittelussa. Oppilasta ohjataan löytämään itselleen sopivin tapa oppia. Oppilaalle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia näyttää osaamistaan. Arvioinnissa käytetään menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa; toiminnallisesti, suullisesti, ja/tai kirjallisesti ja mahdollisesti tarvittavin apuvälinein. Tavoitteena on, että oppilaalle muodostuu arvioinnissa kuva omista vahvuuksistaan ja kehitettävistä osa-alueistaan.

Ohjaavan palautteen antaminen oppilaalle on olennainen ja luonnollinen osa opettajan työtä. Riittävän pieni opetusryhmä helpottaa oppilaan kiireetöntä kohtaamista ja yksilöllistä ohjaamista. Oppimista edistävän palautteen antaminen onnistuu, kun opettajan ja oppilaan väliselle vuorovaikutukselle on riittävästi aikaa. Monipuoliset työtavat ja samanaikaisopetus mahdollistavat sen, että opettaja voi tarkkailla oppilaan työskentelyä sekä antaa samalla ohjaavaa ja kannustavaa palautetta.

Itä-Hakkilan koulussa arviointia toteutetaan yhteistyössä oppilaan kanssa työskentelevien aikuisten kesken. Jatkuva arviointia toteutetaan harjoiteltavan taidon ja oppisisällön oppimisen eri vaiheissa kullekin kokonaisuudelle ominaisin keinoin. Jatkuva arviointi on vuoropuhelua oppilaan ja opettajan välillä.

Jatkuvan havainnoinnin perusteella opettaja mukauttaa opetustaan ja tekee pedagogisia ratkaisuja oppitunnin ja opetusjakson kuluessa. Oppilasarvioinnin pohjalta suunnitellaan opetuksen eriyttämistä ja mahdollisia tukitoimia.

Realistinen, kannustava palaute auttaa oppilasta havaitsemaan omaa osaamistaan ja sen pohjalta kehittämään työskentelyään. Arvioinnin avulla opettaja osaa valita oppilaille tarkoituksenmukaisia työtapoja ja saa palautetta omasta toiminnastaan.

Itä-Hakkilan koulu on oppiva yhteisö. Arvioimme työskentelyämme lukuvuoden aikana ja pyrimme kehittämään toimintaamme.

6.3 Itsearviointi

Oppilaan itsearviointi on osa oppimisprosessia. Oman opiskelun arviointia pitää opetella ja oppilaita ohjataan tekemään itsearviointia koulupolun alusta asti. Itsearviointi tukee motivaation syntymistä ja se perustuu oppilaan ja opettajan väliseen avoimeen vuorovaikutukseen. Itsearvioinnin pääpaino on oppilaan ja opettajan välisessä keskustelussa. Keskustelun tulee olla ohjaavaa, rohkaisevaa, realistista ja riittävän yksityiskohtaista.

Tavoitteet, joihin pyritään, määritellään yhteistyössä oppilaan ja opettajan kanssa ja tehdään näkyviksi. Tällöin oppilaalla on myös tiedossa, mitä ja miten arvioidaan. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan. Häntä ohjataan arvioimaan omaa edistymistään ja kehittämisen tarpeitaan. Näin lisätään hänen omaa vastuuntunnettaan oppimisestaan.

Vertaisarvioinnilla oppilaat oppivat tukemaan ja kannustamaan toisiaan oppimisprosessissa. Oppilasta ohjataan arvioimaan ja tukemaan oman ryhmänsä työskentelyä ja oppimista. Häntä ohjataan antamaan toisille oppilaille myönteistä ja rohkaisevaa palautetta.

Oppilaita ohjataan oman toimintansa arviointiin harjoittelemalla itsearviointitaitoja ensimmäisiltä luokilta lähtien. Taitojen kasvaessa harjoitellaan myös vertaisarviointia. Näiden ohella käytetään myös muita monipuolisia arviointimenetelmiä, joilla oppilas saa palautetta oppimisprosessin aikaisesta työskentelystään. Oppilaan tuntityöskentelyä ja aktiivisuutta havainnoidaan ja havaintoja käytetään arvioinnin osana.

6.4 Arviointikeskustelu

Vuosittain järjestetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja / luokanvalvoja. Arviointikeskustelu on osa monipuolista arviointia, joka ohjaa ja kannustaa opiskelua sekä kuvaa, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasville ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Oppilaan itsearviointi on keskeinen osa tätä arviointikeskustelua. Vantaalla laaja-alaisen osaamisen alueet arvioidaan arviointikeskustelussa ja ne toimivat sen runkona.

Ennen arviointikeskustelua oppilas täyttää itsearviointikaavakkeen, johon huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua ennen keskustelua. Koulut valitsevat arviointikeskustelujen ajankohdat ja kirjaavat ne lukuvuosisuunnitelmaan. Nivelvaiheiden (2. ja 6. vuosiluokka) arviointikeskustelujen ajankohdaksi suositellaan maaliskuuta ja yläkoulujen ajankohdaksi loka-maaliskuuta. Erityisen tuen oppilaiden osalta arviointikeskustelu voidaan sisällyttää HOJKS:an päivitykseen. Vantaalla arviointikeskustelu käydään tavoitteiden ja hyvinvoinnin hengessä – pääosassa on lapsi!

Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi

Jokaisen lukuvuoden päätteeksi oppilaat saavat lukuvuositolustuksen, jossa arvioidaan kaikki opetetut oppiaineet. Koulut käyttävät Vantaan yhteistä todistusohjaa.

Opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Oppilaan oppimisen edistymistä seurataan ja edistymisestä käydään keskustelua oppilaan ja huoltajien sekä oppilaan opettajien kanssa. Ennen luokalle jättämistä on tarkasteltava oppilaan kokonaistilannetta; miten oppilasta on tuettu ja miten hän hyötyisi mahdollisesta luokan kertaamisesta. Erityisen tuen oppilaan kohdalla luokan kertaamisen sijaan tulee arvioida vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen järjestämistä. Oppilaalla, jolla on yksilöllistettyjä oppiaineita, ei luokan kertaamisen perusteena voi olla heikko koulumenestys yksilöllistetyissä oppiaineissa.

Valinnaisten aineiden arviointi

Taide- ja taitoaineiden valinnaisaineiden arviointi on osa kyseisen, kaikille yhteisen oppiaineen arviointia. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineiden valinnaisten aineiden osalta, vaan arvosana kuuluu osaksi kaikille pakollisen taide- ja taitoaineen arviointia. Yläkoulun lyhyt valinnainen taide- ja taitoaineen valinnaiskurssi voi korottaa jo päättyneen aineen arvosanaa päättötodistukseen.

Muut kuin taide- ja taitoaineiden valinnaiset aineet, jotka ovat oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia, arvioidaan sanallisesti. Lisäksi vuosiluokilla 7-9 vähintään kahden vuosiviikkotunnin valinnaiset aineet arvioidaan numeroin.

6.5 Päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut opetussuunnitelmassa (tai HOJKS:issa) määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Oppilaalle tulee taata monipuoliset ja riittävät mahdollisuudet osoittaa osaamistaan, jotta opettaja voi sitä arvioida. Päättöarvioinnissa tulee huomioida oppilaan oppimisen edistyminen ja osaamisen paraneminen. Oppilaalle tulee antaa riittävästi aikaa suoriutua jostakin tehtävästä, kokeesta tai muusta näytöstä, esimerkiksi erilaisilla uusinta- ja lisänäyttöillä. Erityisen tärkeää oppilaan tilanteeseen sopivien näyttömahdollisuuksien järjestäminen on tapauksissa, joissa oppilaalla on oppimisvaikeuksia tai puutteellinen suomen/ruotsin kielen taito.

6.6 Todistukset

Todistukset ovat yksi osa arviointikokonaisuutta. Jatkuva, koulun arjessa toteutuva monipuolinen arviointi, ohjaava palaute ja arviointikeskustelut ovat keskiössä. Lukuvuositolistuksissa 1-5 vuosiluokilla käytetään sanallista arviointia ja 6-9 vuosiluokilla numeroarviointia.

6.7 Käyttäytymisen arviointi

Itä-Hakkilan koulussa arvostetaan hyviä käytöstapoja ja toisten kunnioittamista. Kaikki koulun aikuiset ohjaavat oppilaita yhteisvastuullisesti, yhteistyössä kotien kanssa. Hyvä käyttäytyminen on itsensä, toisten ihmisten sekä ympäristön kunnioittamista. Hyvää käytöstä pidetään koulussamme kaiken toiminnan lähtökohtana, ja sitä harjoitellaan jatkuvasti arjen tilanteissa, vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hyviin käytöstapoihin ja toisten kunnioittamiseen ohjaaminen on myös kiusaamisen ennaltaehkäisyä.

Tavoitteena on, että oppilas:

- kohtelee toisia ystävällisesti ja kunnioittaen,
- käyttää asiallista kieltä eri tilanteissa,
- käyttäytyy asiallisesti,
- antaa työrauhan oppitunneilla,
- toimii rakentavasti ja tunnistaa oman roolinsa ristiriitatilanteissa,
- huolehtii omista ja yhteisistä välineistä ja tiloista sekä
- noudattaa hyviä ruokailutapoja.

Hyvin käyttäytyvä oppilas on rehellinen ja toimii vastuullisesti. Hän noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja turvallisuusohjeita. Oppilas osaa käyttäytyä erilaisissa tilanteissa niiden vaatimalla tavalla. Itsestä huolehtimisen lisäksi hän kunnioittaa toisia ihmisiä, heidän omaisuuttaan ja yhteistä ympäristöä.

Käyttäytymisen tavoitteita laadittaessa on kuultu oppilaskunnan hallitusta. Koulun järjestyssäännöt ovat oppilaiden tiedossa ja niistä keskustellaan heidän kanssaan. Järjestyssäännöistä tiedotetaan myös huoltajia.

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Vantaalla oppilaat saavat tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ensisijaisesti osoitteen mukaisessa lähikoulussaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät sekä etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät. Näitä ryhmiä kuvataan tämän luvun lopussa. Joustavaa perusopetusta kuvataan luvussa 5.4. Opetuksen järjestämistapoja. Tuen järjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja oikea-aikaisesti aloitetut tukitoimet ovat ratkaisevia oppilaan oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamisessa.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta perusopetusta sekä tarvitsemaansa ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä kaikkina työpäivinä omassa lähikoulussaan. Laadukkaalla perusopetuksella ehkäistään oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ja niiden kasautumista. Oppimista, koulunkäyntiä ja yhteisöllisyyttä tukeva toimintakulttuuri on lähikoulujen opetuksen järjestämisen perusta. Monipuolisten pedagogisten menetelmien ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen ovat osa ennaltaehkäisevää toimintaa, samoin kuin sosiaali- ja tunnetaitoja tukevien menetelmien käyttäminen sekä joustavat opetusjärjestelyt.

Opetuksen ja tuen järjestämisessä ollaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan selkeää ja avointa tietoa tarvittavista perusopetuksen tukimuodoista. Oppilas osallistuu itseään koskevien asioiden käsittelyyn ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti siten, että oppilaan osuus kasvaa siirryttäessä ylemmille vuosiluokille. Tuki järjestetään oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti opettajien ja tarvittaessa moniammatillisena yhteistoimintyönä. Oppilaiden oppimista ja kouluhyvinvointia seurataan ja arvioidaan koulupäivän aikana tapahtuvana arviointina sekä käyttäen Vantaalla sovittuja seulonta- ja arviointityökaluja määräajoin. Saatua arviointitietoa hyödynnetään yksittäisen oppilaan tuen tarpeen havaitsemiseksi ja tuen järjestämiseksi sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseksi. Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Opetushenkilöstö arvioi oppilaan tuen tarvetta, suunnittelee tukea ja tukee oppimista yhteistyössä oppilaan asian edellyttämien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. (Oppilashuolto on kuvattu tarkemmin luvussa 8.) Oppilaan tuen tarpeen niin edellyttäessä kootaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa monialainen asiantuntijaryhmä tukea tai oppilashuoltoa varten. Oppilaan saaman tuen portaan muuttuessa pedagogiset asiakirjat, pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys käsitellään tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Oppilaan oppimissuunnitelman tai HOJKS:n laadintaan ja päivittämiseen oppilashuollon ammattihenkilöt voivat osallistua tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan ja huoltajan kanssa sovitulla tavalla.

Itä-Hakkilan koulussa painotetaan hyvän ja molemminpuolisen yhteistyön merkitystä kodin ja koulun välillä oppilaan koulunkäynnin tukemisessa. Mahdollisiin ongelmiin tai oppimisen pulmiin tulee tarttua varhaisessa vaiheessa, matalan kynnyksen periaatteella. Koulumme henkilökunnan moniammatillinen yhteistyö on tärkeää sekä oppilaan että opettajan kannalta. Tukea tarvitseva oppilas on kaikkien koulumme aikuisten oppilas.

Siirtymävaiheiden yhteiset käytänteet; esiopetuksesta kouluun, koulusta kouluun ja perusopetuksesta toiselle asteelle, on kuvattu erillisissä suunnitelmissa ja kaupunkitasoisissa ohjeissa. Siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä lähettävän ja vastaanottavan tahon kesken. Kaikista oppilaista järjestetään prosessikaavioiden mukainen tiedonsiirto nivelvaiheissa. Lähettävä koulu huolehtii erityisen tuen oppilaiden pedagogisen selvityksen teosta ja vastaanottava koulu kuulee oppilasta ja huoltajaa Vantaan sisällä koulusta kouluun siirryttäessä.

Itä-Hakkilan koululla on lähipäiväkotien kanssa ennalta suunniteltu, vuosittainen yhteistyömalli. Toiminta käynnistyy kevätlukukaudella, jolloin erityisopettajat käyvät tutustumassa lähipäiväkotien esikouluryhmiin. Siirtopalaverit pidetään loppukeväällä, jolloin esikoulunopettajat kertovat opetuksen järjestämisen kannalta oleellisia tietoja koulutulokkaista.

Koulutulokkaille järjestetään tutustumispäivä ja heidän huoltajilleen vanhempainilta. Esikoulunopettajat ja luokanopettajat tekevät yhteistyötä myös koulun alun jälkeen.

Itä-Hakkilan koulun oppilaat siirtyvät neljännen luokan jälkeen Sotungin kouluun. Oppilaiden siirtopalaverit pidetään neljännen luokan kevätlukukaudella.

Perusopetuksessa järjestettävän tuen taso määrittyy oppilaan kokonaistilanteen mukaan ja se voi oppilaan tarpeen mukaan olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Opetuksen eriyttäminen on kaikkeen opetukseen

kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon oppilaiden erilaisuus. Tällöin keskiössä ovat eri oppilaille ominaiset oppimistavat, työskentelyn rytmi, erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet. Lisäksi huomioidaan itse-tuntoon ja motivaatioon kytkeytyvät tarpeet. Opetusta voidaan eriyttää opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihtelulla.

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen muotoja ovat muun muassa tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, erilaiset joustavat opetusjärjestelyt, koulunkäyntiavustajapalvelut ja erilaiset oppilashuollon palvelut. Tuki järjestetään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Koulut kuvaavat tuen järjestelyt lukuvuosisuunnitelmissaan.

Itä-Hakkilan koulussa oppilaan koulunkäyntiä tuetaan yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Huoltajia kuullaan suunniteltaessa oppimisen tuen muotoja ja määrää. Huoltajien tehtävä on tukea lapsen koulunkäyntiä aktiivisesti yhdessä sovituin tavoin. Lapsen koulunkäynnistä sekä koulunkäyntiä ja oppimista tukevista tukitoimista keskustellaan lisäksi arviointikeskusteluissa ja mahdollisissa oppimissuunnitelmapalavereissa.

7.2 Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Yleinen tuki järjestetään suunnitelmallisesti oppilaan edistymistä seuraten hänen omassa opetusryhmässään työjärjestykseen kuuluvien oppituntien aikana tai oppituntien ulkopuolella. Tuki suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä, -materiaaleja ja oppimisympäristöjä, ja opetusta eriytetään. Oppilas saa tarvittaessa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta tai oppilashuollon tukea.

Osana yleistä tukea oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma tulee kuitenkin laatia, mikäli oppilaan tarvitsema tuki on hyvin säännöllistä ja kohdennettua. Yleisen tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa tehostetun tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista arviota.

Koulumme oppilas saa tukiopetusta omalta luokanopettajalta, erityisopettajalta tai toisen luokan opettajalta. Tukiopetusryhmissä voi olla oppilaita yli luokka- ja luokkatasorajojen. Asia sovitaan ottaen huomioon tuen tarve sekä opettajien ja tukea tarvitsevien oppilaiden lukujärjestykset. Koulu- ja kotitehtäviä eriytetään oppilaan oppimisen tason mukaan.

Oppilaiden koulunkäyntiä ja oppimista tuetaan osa-aikaisella erityisopetuksella, jota lapsi voi saada jaksoittain tai pitkin lukuvuotta. Osa-aikainen erityisopetus on joko yksilö- tai pienryhmäopetusta, jossa oppilaat ovat pääsääntöisesti samalta luokkatasolta.

Itä-Hakkilan koulussa oppimista tuetaan myös erilaisten joustavien opetusjärjestelyiden avulla. Ryhmäkokoja saadaan pienemmäksi jakotuntien avulla. Lukujärjestykseen tehdyt palkitukset mahdollistavat koko luokkatason yhteistyön opetuksessa, jolloin oppilaita voidaan ryhmitellä esimerkiksi osaamisen tason tai muiden pedagogisten perusteiden mukaan. Ryhmien kokoonpanoja ja kokoja voidaan vaihdella tarpeen mukaan. Laaja-alaisen erityisopettajan resurssia hyödynnetään luokkatasojen yhteisillä palkkitunneilla. Opettajien yhtenevät lukujärjestykset mahdollistavat yhteisopetuksen, jolloin oppilasryhmällä on kaksi opettajaa. Opetuksessa pyritään käyttämään koulun tiloja, lähiympäristöä sekä virtuaalista oppimisympäristöä mahdollisimman monipuolisesti oppimista tukien.

Opettajat voivat tarvittaessa konsultoida oppilashuollon ammattihenkilöitä. Tarvittaessa oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajia kannustetaan pyytämään koululta lisätukea, jos heille nousee huoli lapsen oppimisesta tai koulunkäynnistä.

7.3 Tehostettu tuki

Mikäli oppilas tarvitsee yleistä tukea laajempaa, pitkäaikaisempaa ja suunnitelmallisempaa tukea, hänen tukitoimiaan tehostetaan. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu oppilaan opettajan tai opettajien laatimaan pedagogiseen arvioon, jossa kuvataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajien näkökulmista. Tehostettuun tukeen siirtyminen käsitellään pedagogisen arvioin perusteella moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Samoin menetellään palatessa tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen. Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Tehostetun tuen toteuttamiseksi laaditaan oppimissuunnitelma, jossa kuvataan oppilaan tarvitsema pedagoginen tuki ja sen järjestäminen. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa aina tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Oppimissuunnitelma kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.3.2. Tehostetun tuen aikana osa-aikainen erityisopetus, opintojen yksilöllinen ohjaus ja kodin kanssa tehtävä yhteistyö korostuvat.

Elleivät tavanomaiset perusopetuksen tukimuodot riitä, voidaan oppilaan oppimissuunnitelmassa määritellä opiskelun erityiset painoalueet yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan opinnoissa etenemisen kannalta oppiaineen keskeiset sisällöt ja samalla vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Erityiset painoalueet muodostetaan oppilaan oman vuosiluokan kaikkein keskeisimmistä sisällöistä.

Tehostettua tukea tulee toteuttaa riittävän pitkään, jotta oppilaalle annettujen tukitoimien vaikuttavuutta ja vahvuutta voidaan arvioida. Arvioinnissa otetaan kantaa tukimuotojen sopivuuteen ja oppilaan tarvitseman tuen tasoon jatkossa. Oppilas voi siirtyä takaisin yleiseen tukeen, jatkaa tehostetussa tuessa samoilla tai muunnelluilla tukitoimilla tai siirtyä erityiseen tukeen. Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa erityisen tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista selvitystä.

Koulussamme oppilaan on mahdollisuus saada erityisopettajan tukea säännöllisesti tai lyhyemmissä jaksoissa. Oppituntien palkituksella voidaan tarjota myös tehostetun tuen oppilaalle yksilöllisempää opetusta. Laaja-alaisen erityisopettajan resurssia hyödynnetään luokkatasojen yhteisillä palkkitunneilla.

Tehostettuun tukeen siirryttäessä oppilaalle tehdään pedagoginen arvio. Tehostetun tuen oppilaalle laaditaan aina oppimissuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. Pääsääntöisesti oppilas on mukana oppimissuunnitelmaa laadittaessa. Tapauskohtaisesti oppimissuunnitelma voidaan kuitenkin tehdä aikuisten kesken. Erityisopettaja on usein myös mukana oppimissuunnitelmaa laadittaessa. Oppimissuunnitelman tarkistus ja päivitys tehdään vähintään kerran lukuvuodessa. Tehostetun tuen oppilaan koulunkäyntiä tukee tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilöstö.

7.4 Erityinen tuki

Oppilas voi saada erityistä tukea, mikäli hän tarvitsee tehostettua tukea intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa sekä useita tukimuotoja sisältävää tukea. Erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa erilaisin joustavin järjestelyin tai erityisryhmässä. Tämän luvun lopussa kerrotaan Vantaan alue- ja kaupunkitasoisista erityisen tuen ryhmistä. Näitä järjestelyjä voivat olla samanaikaisopetus, integraatioryhmät ja osittainen tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Yläkoulussa voidaan hyödyntää myös työharjoittelujaksoja ja työelämäpainotteista opiskelua erityisen tuen oppilaiden opetuksen järjestämisessä.

Erityisen tuen päätös edellyttää pedagogista selvitystä, josta selviää oppilaalle annettu tehostettu tuki ja suunnitelma siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea. Pedagogisen selvityksen laatii oppilaan opettaja(t) yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Selvitys käsitellään moniammatillisesti tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Pedagogista selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. Erityisen tuen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö.

Ennen oppivelvollisuuden alkamista tehtävä erityisen tuen päätös ei edellytä pedagogista selvitystä eikä aiempaa tehostetun tuen antamista, vaan voi perustua psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon.

Erityisen tuen valmistelusta ja siihen liittyvästä oppilaan ja huoltajan kuulemisesta vastaa rehtori. Päätöksen tekee perusopetuksen johtosäännön määrittelemä viranhaltija. Erityisen tuen oppilaiden osalta Pol18§:n mukaiset erityiset opetusjärjestelyt päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Mikäli todetaan, että erityinen tuki ei ole enää tarpeen, tehdään tuen lopettamisesta viranhaltijapäätös, joka perustuu moniammatillisesti käsiteltyyn pedagogiseen selvitykseen ja oppilaan ja huoltajan kuulemiseen. Oppilas siirtyy tällöin tehostettuun tukeen.

Oppilaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laaditaan kahden kuu-kauden kuluessa siitä, kun erityisen tuen päätös on tehty. Jatkossa oppilaan HOJKS laaditaan aina lukuvuo-den alussa ja tarkistetaan vähintään kerran lukuvuoden aikana. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmassa hyödynnetään pedagogista selvitystä sekä erityisen tuen päätöksen sisältöä. Asiantuntijalausuntojen sisältöjä hyödynnetään siten, kuin se oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta on pedagogisesti tarkoituksenmukaista.

Erityistä tukea saava oppilas voi opiskella koulussamme joko yleisopetuksen luokassa tai erityisluokassa. Yhteistyötä pyritään tekemään luokkien välillä aktiivisesti. Erilaiset oppilaskohtaiset integraatiomuodot ovat koulumme arkea. Integraatiojärjestelyissä otetaan huomioon oppilaan edellytykset ja haasteet sekä yhteistyöluokan kokonaistilanne. Integraation alkuvaiheessa on usein mukana avustaja, jonka tehtävänä on tukea oppilaan integroitumista uuteen ryhmään. Erityistä tukea tarvitseva oppilas hyötyy avustajan tuesta myös oman äidinkielen tunneilla.

Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Ryhmämuotoinen tuki

Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa. Koulut kuvaavat järjestelyt omissa lukuvuosisuunnitelmissaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät, etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät.

Etappiopetus

Etappitoiminta tarjoaa vahvaa ja moniammatillista tukea 1. – 6. luokan oppilaille, joiden koulunkäyntiä käytäytymis- ja tunne-elämän vaikeudet estävät tai olennaisesti vaikeuttavat. Etappijakson aikana arvioidaan oppilaan koulunkäynnin kokonaistilannetta sekä suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavia tukitoimia. Jakso on määräaikainen, ja sen pituutta arvioidaan jaksen aikana. Tavoitteena on pedagogisten tukitoimien järjestäminen, mahdollisten tutkimusten, hoidon ja sosiaalisen tuen tarpeen arviointi, verkostoyhteistyö sekä oppilaan lähikoulun osaamisen vahvistaminen.

Etappitoimintaa linjaa kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Toiminta järjestetään alueellisena palveluna. Työmuotoja ovat jalkautuvan etapin tuki oppilaan omassa lähikoulussa ja etappiluokassa tapahtuva ryhmämuotoinen opetus. Tapauskohtaisesti arvioidaan, kumpi työmuodoista valikoituu. Toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu opetushenkilöstön lisäksi sosiaali- ja terveystoimen työntekijöitä. Etappiluokassa työskentelevät erityisopettaja ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Toinen erityisopettaja on jalkautuvassa työssä oppilaan lähikoululla. Sosiaali- ja terveystoimen työntekijät toimivat opettajien työpareina joko etappiluokassa tai jalkautuvassa työssä. Oppilaan etappihakemuksen tekee monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaat etappitoimintaan. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen etappijakson aloittamista.

Oppilaan HOJKS laaditaan ja päivitetään yhdessä oppilaan, hänen huoltajansa, oppilashuollon ja tarvittavien tukiverkoston asiantuntijoiden kanssa. Etappiluokassa opiskeleva oppilas voi jakson aikana osallistua lähikoulunsa opiskeluun HOJKS:an kirjatulla tavalla. Oppiaineiden opettamisen ohella etappijaksolla opetetaan ja vahvistetaan oppilaan sosio-emotionaalisia taitoja. Etappijakson tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti jakson kuluessa. Lähikoulun kanssa tehtävä yhteistyö on toiminnan edellytys.

Etappijakson aikana tehdään tiivistä yhteistyötä perheen, lähettävän koulun ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on sekä lapsen että perheen omien voimavarojen vahvistaminen ja mahdollisista jatko-toimenpiteistä sopiminen yhteistyössä huoltajien ja muun verkoston kanssa. Jokaisella oppilaalla on monialainen asiantuntijaryhmä, minkä lisäksi oppilaalla on oikeus myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin jakson aikana.

Pajaopetus

Pajaopetuksella tarkoitetaan vahvaa erityisen tuen pienryhmää, jossa korostuu oppilaan kokonaisvaltainen elämänhallinnan tukeminen. Opetus järjestetään alueellisena palveluna, jota linjaa kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Pajaopetus on tarkoitettu perusopetuksen päättövaiheessa olevalle nuorelle, jolle oman koulun ja verkoston suunnitelmallinen tuki ei ole riittänyt, ja tilanteessa, jossa vaikeudet ovat kasautuneet ja huolena on syrjäytyminen. Opiskelun tavoitteena on auttaa oppilasta kiinnittymään koulunkäyntiin, tukea häntä elämänhallintataitojen kehittämisessä, päättödistuksen saavuttamisessa ja toisen asteen opintoihin sijoittumisessa. Lisäksi tavoitteena on verkostoyhteistyön ylläpitäminen ja sen vahvistaminen.

Hakemuksen pajalle tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen pajalla aloittamista. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaan pajaopetukseen. Pajaluokan toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu niin opetukseen sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöä. Luokassa työskentelee kaksi erityisopettajaa ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Pajatiimin jäsenenä ja oppilaiden tukena toimii myös sosiaali- ja terveystoimen työntekijä. Pajan toiminta perustuu moniammatilliseen tavoitteelliseen yhteistyöhön. Opetus toteutetaan pääosin luokkatyöskentelynä.

Pajalla oppilas etenee opinnoissaan vuosiluokkiin sitomattoman opetussuunnitelman (VSOP) ja hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja oppilaan yhteistyöverkoston kanssa. Siinä painotetaan oppilaan edistymistä oppimisen, koulunkäynnin ja elämänhallinnan osa-alueilla. Vuorovaikutustaidot, arjen hallinta ja kyky ottaa vastuuta opiskelusta ovat keskiössä. Huoltajien ja moniammatillisen verkoston tuki on välttämätön oppilaan kokonaisvaltaisen kasvun ja elämänhallinnan edistämiseksi. Jokaisella pajan oppilaalla on moniammatillinen asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat pajatiimi ja aluekoordinaattori. Ryhmää täydennetään muilla tarvittavilla asiantuntijoilla. Oppilaat ovat oikeutettuja myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin.

Poliopetus

Poliopetus on tarkoitettu vantaalaisille lasten- tai nuorisopsykiatrista tukea tarvitseville perusopetusikäisille oppilaille, joiden koulunkäynti ei tukitoimista huolimatta onnistu oppilaan omassa koulussa. Työ perustuu tiiviiseen yhteistyöhön oppilaan, huoltajien, koulun ja hoitotahon välillä. Tavoitteena on turvata oppilaan koulunkäynti sekä tukea hänen kuntoutumistaan, kasvuaan ja kehitystään. Opetus järjestetään kaupunkitasoisena palveluna, jonka toimintaa suunnittelee, arvioi ja kehittää kaupunkitasoinen ohjausryhmä yhteistyössä poliopetuksen tiimin kanssa.

Vantaan polikliinisen opetuksen yksikkö toimii Viertolan koulun yhteydessä. Poliopetuksen oppilaaksiotto-prosessissa oppilaat otetaan hallinnollisesti Viertolan koulun oppilaiksi. Oppilailla on erityisen tuen päätös ja aktiivinen hoitosuhde lasten- tai nuortenpsykiatrisen hoitotahoon. Oppilaaksi haetaan hoitavan tahon lähet-teellä. Moniammatillinen oppilaaksiottokokous järjestetään vuosittain keväällä, ja täydentävä haku mahdollisille vapaille oppilaspaikoille joulukuussa. Oppilaaksiottokokouksissa arvioidaan aiemmin oppilaaksi otettujen oppilaiden tarve jatkaa poliopetuksessa. Arvio perustuu hoitavan tahon ja huoltajien kanssa käytyihin kes-

kusteluihin. Päätöksen oppilaaksiotosta tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Oppilaaksioton yhteydessä tehdään oppilaan, huoltajien ja koulun kesken koulusopimus, jossa määritellään yhteistyön periaatteet.

Poliklinisella luokalla oppilas opiskelee omien kykyjensä ja edellytystensä mukaisesti yleisen opetussuunnitelman tai yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Tarvittaessa hyödynnetään vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua ja opiskelun erityisiä painoalueita oppilaan etenemisen turvaamisessa. Suunnitelmia tehdään ja tarkistetaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajiensa ja hoidon kanssa. Opetus järjestetään mahdollisimman suurelta osin erityisluokkaopetuksena yhdysluokissa. Lisäksi oppilaiden opetuksessa ja ryhmittelyssä voidaan käyttää joustavia opetusjärjestelyitä ja tilapäisesti yksilöopetusta.

Oppilaat huomioidaan erilaisina yksilöinä ja oppijoina, samalla painottaen yhteisöllistä toimintaa ja muiden huomioon ottamista. Oppilaiden oppimista ja käyttäytymistä ohjataan yhteisöllisesti turvallisessa oppimisympäristössä pienistä asioista alkaen. Tavoitteena on, että oppilaat löytävät oman optimaalisen suoritustasonsa. Jokaiselle oppilaalle laaditaan yksilöllinen lukujärjestys ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tavoitteena on noudattaa oppilaan oman luokka-asteen mukaista viikotuntimäärää, kuitenkin oppilaan voimavarat, yksilölliset tarpeet ja haasteet huomioiden. Mikäli oppilas opiskelee vuosiluokkansa tuntimäärästä poikkeavaa tuntimäärää, sovitaan erityisistä opetusjärjestelyistä yhteistyössä huoltajien ja hoidon kanssa (PoL §18). Poliklinisen opetuksen opetushenkilöstö on tiiviissä yhteydessä hoitamaan taho. Tarvittaessa hoitava taho jalkautuu luokkiin oppilaan koulunkäynnin edistämiseksi.

Koulupäivän runko poliopetuksessa rakentuu opetussuunnitelmassa määritellyistä oppiaineista ja monialaisista oppimiskokonaisuuksista. Opetustoiminta perustuu hyvään oppilaan tuntemukseen sekä turvalliseen ja kunnioittavaan pedagogiseen ohjaamiseen. Oppiaineiden opiskelun ohella painotetaan onnistumisen elämyksiä, pettymysten sietokyvyn kasvattamista, oman vastuun ottamista, itsetunnon vahvistumista sekä koululaisen identiteetin ja motivaation kasvamista. Opetuksessa kiinnitetään huomiota oppilaan käyttäytymis- ja vuorovaikutustaitoihin, ja tunne-elämän taitoja sekä ongelmanratkaisukykyä vahvistetaan. Oppilaita ohjataan tarkkailemaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään sekä oman käyttäytymisen vaikutusta muihin oppilaisiin, ja heitä tuetaan löytämään myönteisiä ratkaisumalleja eri tilanteisiin. Koulun aikuiset pyrkivät toiminnassaan positiivisen vuorovaikutuksen synnyttämiseen lapsen ja aikuisen sekä lapsen ja toisen lapsen välille. Tällä rakennetaan oppilaan kokemusta siitä, miten toimitaan yhdessä. Oppilaan siirtymistä pois poliklinisestä opetuksesta tuetaan kokeilujaksolla, jonka aikana poliklinisen tiimin jäsen on tarpeen mukaan seuraamassa ja ohjaamassa lähikouluun paluuta. Oppilaan siirtyminen omaan kouluun tapahtuu siten asteittain, yksilöllisen nivelvaihesuunnitelman mukaisesti, perustuen moniammatilliseen arviointiin yhteistyössä oppilaan, huoltajien, hoidon, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja koulujen kanssa.

Vammaisopetus

Vantaalla kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden opetus järjestetään pääsääntöisesti alueellisissa erityisryhmissä. Nämä alueelliset ryhmät toimivat yleisopetuksen koulujen yhteydessä, jolloin oppilaan on mahdollista integroitua monipuolisesti omien taitojensa sekä ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti muihin ryhmiin. Oppilaan opetus voidaan järjestää erityisin perustein myös oman asuinalueen lähikoulussa, mikäli oppilaan tarvitsema tuki voidaan siellä toteuttaa.

Kaikilla vammaisopetuksen piiriin kuuluvilla oppilailla on erityisen tuen päätös, joka tarkistetaan 3.luokan syksyllä ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen muuttuessa tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Näissä ryhmissä opetus järjestetään oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla oppiaineittain perustuen erilaajuisiin oppimääriin, kokonaan toiminta-alueittain tai näiden yhdistelmänä. Oppilas voi mahdollisuuksien mukaan osallistua oman äidinkielen opetukseen. Toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen opetussuunnitelman mukaan opiskeleva oppilas voi suorittaa kykyjensä mukaan jostakin oppiaineesta erilaajuisia oppimääriä. Hänet luetaan tällöin edelleen toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen oppilaaksi.

Oppilaalle asetetut tavoitteet kirjataan hänelle laadittavaan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Suunnitelmassa määritellään oppiaineittain opiskeleville oppilaille kuhunkin oppiaineeseen oppilaan tavoitteet ja toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille toiminta-alueisiin liittyvät tavoitteet. Mikäli oppilas opiskelee edellisten yhdistelmänä, kirjataan molempien osa-alueiden tavoitteet

HOJKS:an. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista kerrotaan luvussa 7.6.4, oppiaineittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista luvussa 6. Vammaisopetuksessa tavoitteena on oppilaan tasapainoisen kokonaiskehityksen turvaaminen yhteistyössä opettajien, opetusta avustavan henkilökunnan, huoltajien, eri asiantuntijoiden ja erityistyöntekijöiden kanssa. Opetusta avustava henkilökunta tukee oppilaiden kokonaiskehitystä koko koulupäivän ajan, mukaan lukien aamu- ja päivätoiminnan.

Vammaisopetuksessa opetus on konkreettista, eri aistikanavia hyödyntävää, asioita kertaavaa ja strukturoitua. Opetus jäsennetään ajan, paikan, tilan ja henkilöiden suhteen. Opetuksessa sanallisten ohjeiden lisäksi käytetään vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä; kuten kuvat, viittomat, fyysinen ohjaus, eleet, osoittaminen sekä kirjoitetut ohjeet ja tekniset apuvälineet. Oppilaat opiskelevat henkilökohtaisten päivä- ja viikko-ohjelmien mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on oppilaiden osallisuuden vahvistaminen.

7.4.1 Oppiaineen yksilöllistäminen

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tuetaan siten, että hänen on mahdollista suorittaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet kaikissa oppiaineissa. Mikäli annettu tuki ei riitä, sovitaan opiskelun erityisten painoalueiden mukaisesta opiskelusta yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun oppimisen kannalta välttämättömät sisällöt. Keskittymällä olennaiseen oppilaalle jää voimavaroja vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan. Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan hyödyntää tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa ja ne tulee kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:an yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Erityisten painoalueiden mukaisesta arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Mikäli oppilas ei tuesta huolimatta suoriudu ydinsisältöihin liittyvistä tavoitteista hyväksytysti, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Erityisten painoalueiden käyttöä edellytetään kuitenkin ennen oppiaineen yksilöllistämistä. Kunkin oppiaineen yksilöllistämisen tarve perustellaan pedagogisessa selvityksessä erikseen ja tehdään uusi erityisen tuen päätös. Tällöin myös jo aiemmin yksilöllistettyjen oppiaineiden jatkuminen yksilöllistettynä tulee perustella.

Yksilöllistämisestä sovittaessa selvitetään oppilaalle ja huoltajille yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset opetuksen järjestämiseen ja jatko-opintoihin. Yksilöllistettäessä oppilaan oppiaineita selvitetään oppilaan taitotaso tarkasti. Apuna käytetään opettajan tai erityisopettajan tekemää monipuolista arviointia, oppilaan koulutehtäviä sekä arjen havaintoja oppimistilanteissa. Lisäksi hyödynnetään mahdollisia asiantuntijalausuntoja. Oppilaan tavoitetaso määritellään oppimisen mahdollistavaksi ja oppimista eteenpäin vieväksi. Yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet, keskeiset sisällöt, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaan HOJKS:ssa. Oppilaan arviointi tapahtuu tällöin suhteessa HOJKS:ssa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin.

7.4.2 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Pidennetty oppivelvollisuus tarkoittaa oppivelvollisuuden alkamista vuotta säädettyä aiemmin. Oppivelvollisuus ei pidenny perusopetuksen keskeltä tai lopusta. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen esiopetuksen alkamista. Lisäksi oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös.

Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen tekeminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Pidennettyä oppivelvollisuutta harkittaessa toimitetaan asiantuntijalausunto perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen vastuuhenkilöille arvioitavaksi. Arvion jälkeen päiväkotien esimiehet kuulevat lasta ja huoltajaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen ja erityiseen tukeen liittyen. Asiasta tekee päätöksen perusopetuksen aluepäällikkö. Esiopetuksen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatus.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille tehdään päiväkodissa ennen koulunaloitusta pedagoginen selvitys, jonka laatii esiopetuksen opettaja. Pedagoginen selvitys tarvitaan perusopetuksessa oppilaan erityisen tuen

päätöstä varten. Opetus järjestetään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain (luku 7.4.6). Oppilasta ja huoltajaa kuullaan opetusjärjestelyistä.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden tuen tarve tulee tarkistaa säädettyissä kohdissa ja aina kun tapahtuu jokin olennainen muutos tuen tarpeessa tai opetuksen järjestämisessä. Tällöin arvioidaan myös pidennetyn oppivelvollisuuden jatkotarve.

7.4.3 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opetus järjestetään toiminta-alueittain, kun se on oppilaan kannalta tarkoituksenmukaista. Toiminta-alueittain tapahtuvasta opetuksesta tehdään pedagogiseen selvitykseen ja asiantuntijalausuntoon pohjautuva hallintopäätös.

Toiminta-alueittain annettavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle jatko-opinnoissa ja itsenäisessä elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaan vahvuudet huomioidaan tavoitteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Tärkeää on luoda oppilaille turvallinen ja oppilaskohtaisesti optimaalinen oppimisympäristö. Toiminta-alueet ovat oppilaan elämässä tiiviisti limittäisiä osa-alueita. Yhden osa-alueen harjoittamisella on siirtovaikutusta aina useampaan muuhun osa-alueeseen.

7.5 Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Tukiopetusta voidaan antaa oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin edistämiseen tuen kaikilla tasoilla. Tehostetun tuen oppilaiden osalta tukiopetus kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:aan. Tukiopetus tulee aloittaa mahdollisimman pian tarpeen havaitsemisen jälkeen tai jo tuen tarvetta ennakkoiden vaikeuksien ehkäisemiseksi. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat tukiopetuksen tarpeen, mutta myös oppilas ja hänen huoltajansa voivat tehdä aloitteen tukiopetuksesta. Oppilas voi tarvita tukiopetusta esimerkiksi oppiainesisältöjen omaksumiseen, oppimaan oppimisen ja työskentelytaitojen edistämiseen tai sosio-emotionaalisten taitojen hallintaan. Tukiopetusta voidaan tarvittaessa antaa myös oppilaan omalla äidinkielellä.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolella samanaikaisopetuksena oppilaan omassa opetusryhmässä, pienryhmässä, täysin yksilöllisesti tai erilaisia joustavia ryhmittelyjä käyttäen. Tukiopetuksen järjestämisessä käytetään monipuolisia ja oppilasta motivoivia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa.

Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä koulun lukuvuosisuunnitelmassa, vanhempainilloissa sekä koulun tiedotteissa ja viesteissä.

Itä-Hakkilan koulussa tukiopetusta pyritään järjestämään monipuolisesti. Tukiopetusta voidaan antaa oppilaalle koko lukuvuoden ajan tai lyhemmissä jaksoissa liittyen johonkin tiettyyn aihealueeseen. Tukiopetusta voidaan antaa yksittäiselle oppilaalle tai luokkakohtaiselle pienryhmälle. Myös luokkatason yhteiset tukiopetustunnit on yksi tapa toteuttaa tukiopetusta. Luokanopettaja ja erityisopettaja voivat tehdä tiivistä yhteistyötä myös tukiopetuksen järjestämiseen liittyen.

Mahdollisuuksien mukaan tukiopetusta voidaan tarjota myös oppilaan omalla äidinkielellä, kun se on jokin muu kuin suomi.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus on oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevaa työtä, johon jokaisella oppilaalla on tuen tasosta riippumatta oikeus sitä tarvitessaan. Pyrkimyksenä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan opiskelutottumuksiin, työskentelytapoihin ja koulumotivaatioon. Suunnittelun ja järjestelyjen lähtökohtana

ovat oppilaiden yksilölliset tarpeet. Osa-aikainen erityisopetus on joko ennaltaehkäisevää tai jo ilmenneitä vaikeuksia kuntouttavaa. Opetus voi kohdentua kielellisten ja matemaattisten taitojen tukemiseen, sosioemotionaalisten taitojen tai toiminnanohjaus- ja opiskelutaitojen kehittämiseen. Erityisopettaja kartoittaa yhdessä luokanopettajien tai aineenopettajien kanssa, ketkä tarvitsevat osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Opetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös monialaisen asiantuntijaryhmän kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään muun opetuksen yhteydessä samanaikaisopetuksena, palkeissa pienryhmässä tai erityisestä syystä yksilöopetuksena. Lisäksi erityisopettaja konsultoi muita koulun opettajia tuen järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen käyttäminen tukimuotona kirjaataan tehostetun tuen oppilaiden osalta oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:an. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilasta ja huoltajia. Resurssin kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulun sisällä säännöllisesti ja muutoksia tehdään tarpeen mukaan joustavasti.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamisessa luokanopettajan ja erityisopettajan välinen yhteistyö on avainasemassa. Luokanopettaja konsultoi erityisopettajaa tuen tarpeesta ja muodoista. Vantaalla opetuslautakunta määrittelee kaikille yhteiset äidinkielen ja matematiikan testit. Tuloksista saadaan lisätietoa, jonka perusteella luokanopettaja ja erityisopettaja suunnittelevat tarvittavia tukitoimia. Niiden suunnittelussa kuullaan myös oppilaan huoltajia ja tilanteen mukaan myös oppilasta itseään.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Avustaja- ja tulkitsemispalvelut

Koulut saavat resurssin avustajapalveluiden järjestämiseen. Rehtori päättää avustajapalveluiden kohdentumisesta koulun sisällä konsultoituaan opetus- ja oppilashuollon henkilöstöä. Palvelun kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulussa säännöllisesti ja oppilaiden tuen tarpeen muuttuessa tarvittavia muutoksia tehdään lukuvuoden mittaan joustavasti. Avustajapalveluiden tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus.

Oppilaalle turvataan hänen tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulupäivän aikana. Tulkitsemispalvelut on mahdollista järjestää avustajapalvelun yhteydessä.

Erityisen tuen oppilaan saamista avustaja- ja tulkitsemispalveluista päätetään oppilaan erityisen tuen päätöksessä, ja palvelun kohdentuminen kirjataan oppilaan HOJKS:an. Oppilaita ja huoltajia informoidaan avustajapalveluista koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja oppilaan pedagogisia asiakirjoja yhteistyössä kodin kanssa laadittaessa.

Apuvälineet

Oppilas on oikeutettu saamaan opetukseen osallistumisen kannalta välttämättömät apuvälineet. Apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai oppimisen erityistarpeisiin. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttö ja hyödyllisyys arvioidaan oppilaan pedagogisissa asiakirjoissa. Tarvittavat apuvälineet hankitaan joko koulun toimesta tai erillisellä hakemuksella keskitetysti sivistysvirastosta.

8 Oppilashuolto

Opetuslautakunta on hyväksynyt opetussuunnitelman luvun 8 Oppilashuolto 19.5.2014. Luku liitetään ePerusteisiin.

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Koulu on osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa erilaiset identiteetit, kielet ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Koulun tehtävänä on kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa ja kaikkien kouluyhteisön jäsenten osallisuutta. Kulttuurinen moninaisuus antaa mahdollisuuden keskustella opetettavasta aineksestä eri näkökulmista.

Koulujen toimintakulttuurissa huomioidaan kielitietoisuus eli kielen merkitys kaikessa kanssakäymisessä ja opettamisessa. Monikielisyys tehdään näkyväksi kouluympäristössä ja erilaisissa oppimistilanteissa. Jokainen opettaja on myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja ja kielellinen malli. Kielitietoiset työtavat hyödyttävät koulun kaikkia oppilaita.

Vantaalla järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta, joka toteutetaan erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä tai inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä. Perusopetuksen aluekoordinaattori keskustelee sopivasta toteutusmuodosta oppilaan ja huoltajien kanssa perheen tavatessaan. Valmistavan opetuksen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö.

Valmistavassa opetuksessa noudatetaan Vantaan kuntakohtaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle laaditaan aina oppimissuunnitelma tavoitteineen ja sisältöineen. Oppimissuunnitelmaa edellytetään vielä vähintään vuoden ajan oppilaan siirryttyä perusopetukseen. Oppimissuunnitelmapohja on yhteinen perusopetuksen kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös tarkemmin oppilaskohtaisesti joustavat ja monipuoliset arviointimenetelmät, joilla oppilas voi osoittaa osaamisensa, kun otetaan huomioon oppilaan kehittyvä kielitaito ja kokonaistilanne. Tavoitteena on mahdollisimman nopeasti pyrkiä arvioimaan oppilaan osaamista yleisten arviointikriteerien perusteella, jotta oppilaalle ja hänen huoltajilleen muodostuu realistinen kuva oppilaan osaamisesta. Yläkouluikäisenä maahan tulleet luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat on huomioitu erikseen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa.

Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään Vantaalla suomi äidinkielenä -opetuksen yhteydessä, samanaikaisopetuksena, erillisessä ryhmässä tai edellisten yhdistelmänä. Oppiaineen oppimäärä kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman luvussa 13.

Oppilaan oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, ja sitä annetaan kaksi vuosiviikkotuntia. Oman äidinkielen opetus tukee oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä ja suomen kielen oppimista sekä luo pohjaa toimivalle monikielisuudelle. Oppilaan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä äidinkielen eri oppimäärien sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Vantaalla järjestetään oman äidinkielen opetusta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelma on liitteenä. Oppilaan omalla äidinkielellä annettavaa tukiopetusta pyritään myös järjestämään mahdollisuuksien ja oppilaiden tarpeiden mukaan.

Romanikielen ja saamen kielen opetus ovat perusopetusta täydentävää opetusta. Saamen kielen opetuksen järjestämisessä voidaan hyödyntää etäopetusmahdollisuuksia. Romanikielen opetuksella pyritään tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä ja monikielisyyttä. Romanikielen opetussuunnitelma on liitteenä. Viittomakielen opetusta järjestetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan Vantaalla omana ryhmänä tai yhteistyössä Helsingin kanssa. Kuulovammaisten lasten opetusjärjestelyt suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Opetus järjestetään oppilaan lähikoulussa hyödyntäen tarvittaessa viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Mahdollisuuksien mukaan ja oppilaan tarpeen näin vaatiessa voidaan opetus järjestää kuulovammaisille oppilaille järjestettävässä opetuksessa Pitäjänmäen peruskoulussa Helsingissä.

Itä-Hakkilan koulussa kielitietoisuus käsitetään kulttuurien ja äidinkielten moninaisuutena sekä eri oppiaineiden kielinä. Kielitietoista toimintakulttuuria edistetään tekemällä näkyväksi oppilaiden eri kotikieliä ja kulttuurille tyypillisiä tapoja. Kielitietoisuus pyritään pitämään osana koulun jokapäiväistä arkea. Kielitietoisien toimintakulttuurin kehittymistä seurataan osana opetus- ja kasvatustyötä, ja sitä tukee myös oman äidinkielen opettajien ja luokanopettajien yhteistyö.

Oppilaat siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtopalaverin kautta. Oppilaalle tarjotaan S2-opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta.

10 Kaksikielinen opetus

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä Kaivokselan ja Rekolanmäen alakouluissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla oppilaat puhuvat ja työskentelevät suomen kielellä, muuten opetuskielenä on englanti. Englannin kielen opetukseen tarvittavat tunnit on siirretty valinnaisaineiden tunneista. Lisäksi tunteja on siirretty äidinkieli- ja kirjallisuus -oppiaineesta englannin kieleen. Kaivokselan ja Rekolanmäen koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1-6. Tuntijako noudattaa Opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa (9.11.2015), joka on liitteenä.

Kaivokselan ja Rekolanmäen koulujen oppilaat valitaan ensimmäiselle luokalle kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Myöhemmille vuosiluokille haettaessa oppilaan täytyy osoittaa osaavansa luokkatason mukaista englanninkieltä. Rekolanmäen koulussa opetus alkaa lukuvuoden 2016 alkaessa yhdellä ensimmäisellä luokalla ja laajenee vuosittain seuraavalle vuosiluokalle oppilaiden kasvaessa. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa opiskelien oppilaiden on mahdollista pyrkiä Vantaan Kansainväliseen kouluun yläkouluun siirtymisvaiheessa.

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta saksan kielellä Länsimäen koulussa vuosiluokilla 1-9. Opetus alkaa lukuvuoden 2016 alkaessa yhdellä ensimmäisellä vuosiluokalla ja laajenee vuosittain seuraavalle vuosiluokalle oppilaiden kasvaessa. Oppilaat valitaan laajamittaisen kaksikielisen opetuksen luokille kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa opiskelevat saksankieliset luokat noudattavat Vantaan kaupungin yleistä tuntijakoa (opetuslautakunta 9.11.2015). Saksan kielellä annettun opetuksen määrä on 1-2 vuosiluokilla 50% ja vuosiluokilla 3-9 vähintään 25% annettun opetuksen määrästä. Saksan kielellä opetettavat aineet määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Ruotsin kielen kielikylpyopetusta annetaan Uomarinteen ja Kilterin sekä Viertolan ja Peltolan kouluissa. Ruotsin kielellä annettun opetuksen määrä on kaikilla vuosiluokilla enemmän kuin 25% tuntimäärästä. Uomarinteen alakoulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet oppilaat jatkavat osittaista kielikylpyopetusta 7. - 9. luokilla Kilterin koulussa. Viertolan koulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet jatkavat osittaista kielikylpyopetusta Peltolan koulussa. Yläkouluun siirryttäessä voidaan kouluihin ottaa uusia oppilaita, jotka ovat olleet kielikylpyopetuksessa muualla tai jotka osoittavat vastaavat tiedot kielikokeen perusteella.

Ruotsin kielikylpyopetuksessa noudatetaan Vantaan kaupungin yleistä tuntijakoa (opetuslautakunta 9.11.2015). Kilterin ja Peltolan kouluissa kielikylpyruotsin opetusta on jokaisella vuosiluokalla neljä vuosiviikkotuntia ja siinä noudatetaan omaa opetussuunnitelmaa. Kielikylpyruotsia ja muita ruotsin kielellä opiskeltavia oppiaineita on neljännes opinnoista. Ruotsin kielellä opiskeltavat oppiaineet määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. Ruotsin kielellä opiskeltavissa oppiaineissa varmennetaan suomen kielen sanaston hallinta muun muassa jatko-opintojen turvaamiseksi.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla käytetään suomen kieltä. Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä opetuskielessä että suomen kielessä. Oppilaat valitaan kielitestin perusteella. Koulun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Englannin kieleen opetukseen tarvittavia tunteja on siirretty valinnaisista tunneista sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunneista. Vantaan kansainvälinen koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1 - 9. Yleisestä tuntijaosta poikkeavien oppiaineiden sisältöjen jakautumisen vuosiluokilla 3 ja 4 (käsityö), 5 ja 6 (kuvataide), 7 ja 8 (liikunta ja opinto-ohjaus) kuvataan kaupunkitasoisissa opetussuunnitelmissa. Tuntijako (opetuslautakunta 9.11.2015) on liitteenä.

Lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus järjestetään valmistavan opetuksen kautta suomenkielisessä perusopetuksessa, ellei oppilas pääse kielitestin kautta englanninkieliseen opetukseen.

11 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Vantaalla erityiseen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvaa opetusta tarjotaan montessoripainotteisessa opetuksessa Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus järjestetään yhdysluokkaopetuksena. Opetusta antavat luokanopettajat, jotka ovat erikoistuneet montessoripedagogiikkaan. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Yhdysluokkaopetuksessa toiminnallinen oppimateriaali mahdollistaa oppilaan opiskelun yksilöllisen ja kiireettömän etenemisen. Työskentelytapa mahdollistaa vertaisoppimisen, lisää yhteisöllisyyttä ja kasvattaa lasta ryhmän aktiiviseksi jäseneksi. Opiskelun kehyksenä on elämää kunnioittava, ekologinen käsitys maailmasta ja ihmisestä osana sitä. Tärkeää on tutkimaan, käsin tekeminen, luova ongelmanratkaisu, oivaltava oppiminen ja syy-seuraus-suhteiden pohtiminen.

Montessoripedagogiikan yksi keskeisimmistä kasvatustavoitteista on lapsen itsenäistymiskehityksen tukeminen. Menetelmän ytimenä on oppilaan tarkka havainnointi ja huomioiden teko hänen kehityksestään. Tarkkailun ja tehtyjen huomioiden avulla opettaja saa oleellisen tiedon oppilaan kehitystasosta ja siitä, miten hänen tulee ohjata oppilasta kehittymään ja millaisia oppimisvälineitä hänen tulee oppilaan oppimisen tueksi tarjota. Montessorivälineet ovat osa montessoriympäristöä, joka on kasvattava, rauhallinen ja omaan itsenäisyyteen ja innostukseen kannustava ympäristö. Montessoripainotteisessa opetuksessa oppilas saavuttaa oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien mukaiset tiedot ja taidot. Arviointi toteutetaan Vantaan perusopetuksen arviointikriteerien mukaisesti.

12 Valinnaisuus perusopetuksessa

12.1 Valinnaiset taide- ja taitoaineet

Taide- ja taitoaineiden avulla syvennetään kaikille yhteisillä oppitunneilla opittuja perustaitoja. Valinnaisten taide- ja taitoaineiden sisällöt voivat olla joko yleisiä oppiaineen sisältöjä tai kohdistua erityisesti johonkin tiettyyn oppiaineen sisältöalueeseen. Vuosiluokkien 4 - 6 kotitalouden valinnaiskurssien tehtävänä on syventää oppilaan laaja-alaista osaamista, erityisesti itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja (L3). Koulu tarkentaa valinnaiskurssien sisällöt lukuvuosisuunnitelmassa.

Oppilaat valitsevat 4. - 6. -luokilla kaksi tuntia valinnaisia taide- ja taitoaineita, joiden tulee olla eri oppiainetta. Oppilaat valitsevat kurssit kolmannen, neljännen ja viidennen luokan keväällä seuraavaa lukuvuotta varten. Jokainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta, myös kotitaloutta. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista muodostuu kahden vuosiviikkotunnin laajuinen pitkä valinnainen kurssi sekä yhdeksännellä vuosiluokalla yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Yhdeksännellä vuosiluokalla valittava lyhyt taide- ja taitoaine voi olla sama oppiaine kuin pitkä valinnainen kurssi.

Oppilaat valitsevat pitkän valinnaisen kurssin seitsemännen luokan keväällä. Valittu kurssi jatkuu yhdeksännen luokan loppuun saakka. Lisäksi oppilaat valitsevat kahdeksannen luokan keväällä lyhyen valinnaisen kurssin yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Tällöinkin koulun tulee tarjota valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita. Valinnaisten taide- ja taitoaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

12.2 Muut valinnaiset aineet

Oppilaille tulee varata mahdollisuus osallistua muihin valinnaisiin opintoihin kuuluvien kurssien suunnitteluun. Kurssien sisällöissä voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet.

Vuosiluokkien 4 - 6 muiden valinnaisaineiden valinta tapahtuu kuten taide- ja taitoaineiden valinnaistenkin valinta. Muista valinnaisista aineista muodostuu vuosiluokille 4 - 6 yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Muut valinnaiset kurssit voivat olla sisällöltään taide- ja taitoaineita.

Seitsemännellä luokalla oppilailla on kaksi vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Kurssit valitaan kuudennen vuosiluokan keväällä. Mikäli oppilaalla on kaksi lyhyttä valinnaisista kurssia samaa oppiainetta, ne eivät voi muodostaa pitkää valinnaisista eikä niitä voi yhdistää yhdeksi arvioitavaksi kurssiksi.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Koulu päättää valinnaisainetarjottimestaan. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2 -kieli. Kurssien sisällöissä voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet.

Pitkä valinnaisaine valitaan seitsemännen luokan keväänä kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Lyhyt valinnaisaine valitaan seitsemännellä luokalla kahdeksatta vuosiluokkaa ja kahdeksannella luokalla yhdeksättä vuosiluokkaa varten.

Jokaisen yläkoulun tulee tarjota osana muita valinnaisia opintoja yhden vuosiviikkotunnin laajuista Urheakurssia seitsemättä, kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Urheakurssi on luonteeltaan yleisharjoittelua ja sitä tarjotaan oppilaille, jotka harjoittelevat urheiluseuroissa tavoitteellisesti. Tarkemmin Urheayhteistyötä on kuvattu luvussa 12.2.1 sekä liikunnan opetussuunnitelmassa.

Valinnaiskurssien sisällöt ja toteutus täsmennetään vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

12.2.1 Urheayhteistyö 7.-9. luokilla

Kaikki vantaalaiset koulut, joissa on luokka-asteet 7 - 9 ovat Urhea-kouluja. Urhea-koulut tukevat urheiluseuroissa tavoitteellisesti urheilevien lasten ja nuorten koulunkäynnin ja urheiluharrastuksen yhteensovittamista. Urhea-toimintaan otetaan koulun omia oppilaita, jotka harrastavat urheiluseuroissa aktiivisesti ja tavoitteellisesti urheilua. Mikäli ryhmä muodostuu urheiluseuroissa aktiivisesti ja tavoitteellisesti urheilua harrastavista Urhea-oppilaista, voidaan toimintaan ottaa mukaan urheiluseuroihin kuulumattomia oppilaita. Urhea-oppilaiden tulee sitoutua noudattamaan koulun, urheiluseuran, Urhean, oppilaan huoltajan ja oppilaan välillä solmittavaa Urhea-sopimusta. Urhea-oppilaat osallistuvat liikunnallisten tapahtumien ja välituntiliikunnan ideointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilökunnan kanssa. Urhea-kouluissa toimintaan osallistuville oppilaille mahdollistetaan harjoitusaikaa seuraavasti:

1. Alueen koulut pitävät iltapäivän YT-ajan samaan aikaan. Tämä mahdollistaa urheiluseuroihin kuuluvien oppilaiden osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen ja lajiharjoitteluun. YT-aikana Urhea-oppilailla on mahdollisuus myös yleisliikuntaharjoitteluun, jonka sisällöstä voidaan sopia oppilaan valmentajan tai koulun liikunnan opettajan kanssa. YT-ajalla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.
2. Alueen koulujen Urhea-oppilaat aloittavat yhtenä aamuna viikossa koulun vasta klo 9. 00. Tämä mahdollistaa urheiluseuroihin kuuluville oppilaille osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen klo 7.00–8.30. Urhea-oppilailla on mahdollisuus kyseisenä aamuna myös yleisharjoitteluun, jonka sisällöstä voidaan sopia oppilaan valmentajan tai koulun liikunnan opettajan kanssa. Aamulla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.
3. Jokainen koulu tarjoaa yhden vuosiviikkotunnin laajuisena valinnaisaineena Urhealiikuntaa, joka on luonteeltaan yleisharjoittelua. Urhea-kurssi ei ole osa taide- ja taitoaineiden valinnaisia opintoja vaan niin sanottuja muita valinnaisia opintoja. Valinnaisaineen sisältö ja toteutus kuvataan liikunnan opetussuunnitelmassa.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin kielen.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa tällä tavoin koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten B2-kieltä muiden valinnaisten opintojen osana.